

Mūsų Pastogė

XVII metai

1965 m. gegužės 31 d.

Nr. 21 (838)

BENDRUOMENES LAIKRASTIS
AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY
"OUR HAVEN"

Registered at the G.P.O. Sydney for transmission
by post as a Newspaper.

LEIDEJAS: A.L.B. KRAŠTO VALDYBA

Redaktorius: Vincas Kazokas
13 Percy St., Bankstown, N.S.W. Tel.: 70-8395
Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo
nuožiūra.

Prenumerata: metams £4.0.0, pusei metų —
£2.0.0, trims mėnesiams £1.0.0. N. Zelandijoje
ir Anglijoje kaina ta pati. Kituose kraštuose
metams £5.0.0. Atskiro numerio kaina 2 šil.

Prenumerata adresuojama: MŪSŲ PASTOGĖ,
Box 4558, G.P.O. Sydney, N.S.W.
Administracijos tel.: 649-9062.

Skelbimai:

1 colis per 1 skiltį 12/-, bendruomeniniai 10/-

Už skelbimų turinį neatsakoma.

SOLIDARUMO KELIU

Neskaitant vidinės jungties
kiekviena organizacija turi įsive-
dusi tam tikrus išorinius ženklus,
kuriais ji išsiskiria iš kitų indivi-
dų arba organizuotų vienetų.
Yra ženklukai, uniformos, juos-
telės ir kitokie išskirtiniai ženklai.

Lietuvių bendruomenė irgi yra
savotiška organizacija. Savotiš-
ka, nes ji nesilaiko konvencio-
nalių organizacijų bruožų: kitos
organizacijos turi savas insigni-
jas, ideologiją, specifinius tiks-
lus ir t.t. Bendruomenė viso to
atsisako: ji skaito savo narius
visus lietuvius neatsižvelgiant
kokie atskirų narių nusiteikimai
lietuviybės atžvilgiu. Ir Kudirka
vienu metu savęs nelaikė lietu-
viu, o su laiku jis pasirodė pati
efektingiausias kovotojas už lie-
tuviybę. Šis principas kaip tik ir
silaiko bendruomenę kaip orga-
nizaciją daryti lietuvių tarpe at-
ranką: jeigu kas šiandien yra abe-
jingas, net priešiškas lietuvių
ir tuo pačiu bendruomenei, ben-
drumenė jį vistic kaip lietu-
vį laiko savo nariu, jo nei pas-
merkia, nei išmeta iš pačios or-
ganizacijos. Tokius būdu visi
lietuviai moraliai priklauso Lie-
tuvių Bendruomenei, bet jeigu
atsiranda tokių, kurie savęs to-
kiais nelaiko, tai patį bendruo-
menę jų neprievartauja, o spren-
dimą palieka jų pačių tautinei
sąjūnei.

Per kelioliką svetur įsikūrimo
metų mes beveik visi jau įsiti-
kinome, kad mūsų padėtis yra
savotiška: būdami skirtingos kul-
tūros mes net ir labai norėdami
nepritampame prie gyvenamo-
sios aplinkos. Bet tai nėra tra-
giška — šis nepritapimas arba
neįsibrovimas į naują bendruo-
menę mus verčia kaip tik suda-
ryti savos kilmės ir savos tau-
tos bendruomenę, kuriai kiekvie-
nas iš mūsų organiškai priklau-
some ir su kuria nutraukimas
paskutinių sąlytų reikšima ne ką
kitą, o mūsų pačių savižudybę.
Šiandien socialinis žmonių gyve-
nimasis yra stipriai organizuotas.
Nėra palaidnų žmonių, kurie
niekam nepriklausytų: arba esi
tuo, kuo esi, arba pritaipies prie
kitų laikomas šašu, kuris turės
netrukus nukristi. Bet kas gi nori
angazuotis tokiu šašu? Kiekvie-
nas galvoja būti kuo nors reikš-
mingu ir socialiai organiškam.
Štai čia ir duoda atsakymą Liet.
Bendruomenė tiems, kurie nuo-
moja ranka į savuosius ir į jie-
ko svetimos pastogės.

Betgi Bendruomenė vistic
yra organizacija. Jeigu ji neturi
išorinių ženklų, tai bent visiems
nariams moralinių pareigų. Vie-
na iš jų yra labai paprasta ir
lengva — tautinio solidarumo
mokestis. Jis nėra didelis — tik
dešimt šilingų dirbančiam asme-
niui. Bet kas užsimoka šį mokes-
tį, jis tuo pačiu deklaruoja savo
tautinį sąmoningumą, savo so-
lidarumą visiems kitiems lietu-
viams ir priklausumą lietuvių
bendruomenei. Ne, tai nėra
ženklas, kaip kas iš pašalies gun-
do, kad už 10 šil. nusiperki lie-
tuviybę. Lietuviybė niekas nepar-
davinėja. Lietuviybė mes išlaiko-
me visi savo darbais, savo nusi-
teikimais, savo įsipareigojimais.
Dešimt šilingų tėra tik organiza-
cinis ženklukas, kad mes tam
pritarime ir jeigu ne mes patys
aktyviai, tai bent tuo dešimi šil-
lingų patvirtiname kitų ta krypti-
mį vykdomus darbus. O tie,
kurie dirba tautinį darbą, savo

Kinija ir jos atominė

"FIRECRACKER Nr.2"

Kaip žinoma, raudonoji Kinija
šiomis dienomis susprogdino
antrą savo gamybos atominę
bombą. Tai padaryta tepaslin-
kus tik septyniems mėnesiams
nuo pirmos bombos išbandymo.
Nors visiems buvo aišku, jog
Kinija anksčiau ar vėliau taps
penktąja valstybe, turinčia ato-
minius ginklus, tačiau mažai kas
laukė, kad ji taip greitai pasi-
rodys su antrąja bomba. Paly-
ginus su kitomis atominėmis ga-
lybėmis, Kinija yra tik naujagim-
is. Amerika ligi šiol jau įvykdė
341 atominį sprogdinimą. So-
vietų Rusija — 127, Anglija —
24 ir Prancūzija — 5. Kinija su
savo dviem sprogdinimais yra
naujausias "Atominio Klubo"
narys.

Visi Kinijos kaimynai nesle-
pia susirūpinimo Kinijos komu-
nistų užsimojimais tapti atominė
galybe. Ypatingai didelis susi-
jaudinimas jaučiamas Japonijoje.
Japonai yra vienintelė pasaulio
tauta, kuri išgyveno net dviejų
atominų bombų sukelto naikinimo.
Amerikiečių atominės,
numestos ant Hirošimos ir Na-
gasaki antrojo pasaulinio karo
metu dar ir šiandien nepašalina
siaubo. sužlugdžiusio visą daug
pakeliantį tautą. Japonai je-
giau, negu kas kitas žino tokių

atominų bombų tiek netarpini
efektą, tiek ir nuo jo neatskiri-
amą naikinantį testinumą.

Australijos, Philipinų ir kitų
tautų protestai, pareikšti Jungti-
nių Tautų atominio nusiginkla-
vimo Komisijai, galime būti tik-
ri, neturės mažiausios įtakos pa-
čioj Kinijoj. Ji neturi nieko ben-
dro su ta Komisija ir visai ne-
priklauso Jungtinių Tautų Orga-
nizacijai.

Toli atominuose ginkluose
pažengusios valstybės, kaip
Amerika ir Sovietų Rusija, i Ki-
nijos pastangas žiūri su tam tik-
ra ironija. Dabartinis SSSR dik-
tatorius Kosyginas viešai parei-
škė, kad jis nematęs jokio pavo-
jaus kilti atominiam karui. Gir-
di, joks protingas valstybės vy-
ras nedrįs atominio ginklo pa-
naudoti. Amerikiečiai antrąjį ki-
nų atominį sprogdinimą pavadi-
no "Firecracker Nr.2". Jie nu-
rodo, kad kinų atominės bom-
bos esančios dar labai primity-
vios. Kinija esanti atsilikusi dau-
giau kaip dviem dešimtmečiais.
Be to, vien tik atominio ginklo
šiuo atveju atominės bombos,
esa, dar nepakanka. Reikalingos
atitinkamos priemonės tas bom-
bas greitai ir saugiai pervesti į
priešo teritoriją. Kitaip, jos ga-
linčios būti susprogdintos virš
siuntėjo galvų.

Pirmąją atominę bombą ki-
niečiai susprogdino žemėj, o an-
trąją — ore. Japonijos laikraš-
čiai buvo paskelbę, kad kiniečiai
šią bombą iškėlė į atmosferą ra-
ketos pagalba. Tačiau netrukus
buvo nurodyta, jog Kinija jokių
raketų neturi ir kad žinia patys
kiniečiai paleido tyčia, norėdami
padaryti didesnį įspūdį savo kai-
mynams. Pagal antrąją teoriją,
kiniečiai bombą iškėlė į erdvės
senu iš Rusijos gautu bombone-
šiu, kurio papildė buvo prika-
bintas sklandytuvus su pačia
bomba. Atitinkamoje aukštumoje
sklandytuvus buvęs atkabintas.
Staiga pakeitęs skridimo kryptį,
bombonešis atsitolino nuo sklan-
dytuvo ir atsidūrė saugioje zonoje

VI. Radzevičius

ankščiau, negu bomba susprogo.
Atrodo, kad amerikiečių ir
rusų ironiška laikysena skirta ra-
minimui. Tačiau specialistai nu-
rodo, kad jau 1970 metais Rau-
donoji Kinija turės visai efekty-
vius atominius ginklus, o trijų
metų laikotarpyje bus pasigami-
nusi vidutinio atstumo atominų
raketų, kurias galės lengvai per-
vesti ir į artimesnių ir tolimes-
nių priešų teritorijas. Šie nuro-
dymai susikerta su oficialiais
JAV apskaičiavimais.

KARINĖ KINIJO GALYBĖ

Ginkluotosios kiniečių pajė-
gos susideda iš 115 divizijų su
2.600.000 vyrų. Šiems regula-
rios kariuomenės daliniams gali
trumpu laiku talkon ateiti 12
milijonų taip vadinamos milici-
jos. Kai kas nurodo, kad kinie-
čių milicija apjungia 200 mil-
jonų vyrų ir moterų, nes jos

JUNGTINĖS TAUTOS IR SOVIETŲ KOLONIALIZMAS LIETUVOJE

Tarptautinė Žmogaus Teisių
Lyga kuri yra savo laiku įteikusi
Jungtinių Tautų Specialiai 24-ą
(Decolonization) Komisijai (Me-
morandumą su prašymu tirti so-
vietų kolonializmą Baltijos val-
stybėse, š.m. gegužės 19 d. suruo-
šė pagerbimą tos Komisijos pir-
mininkui Ambasadoriui Sorl Cou-
libaly. Tame pagerbimo priėmimo
dalyvavo ir VLIKo Pirmininkas
Vaclovas Sidzikauskas, kuris tu-
rėjo progos plačiau išsikalbėti su
Ambasadorium Coulibaly apie So-
vietų kolonializmą Lietuvoje ir
reikalą tą klausimą įrašydima į
Komisijos darbotvarkę.

(E)

steigėjai buvo numatę į miliciją
įjungti kiekvieną trečią kinietį.

Reguliarioji kariuomenė yra
gerai paruošta tiek plataus mas-
to karo veiksmams, tiek parti-
zaninėms kautynėms, ypatinga
dėmesį kreipiant į gynybą. Ji
apginkluota lengvais automati-
niais ginklais, raketų svaidyto-
jais, gaubicom, o taip pat ir
lengvomis ir vidutinėmis patran-
kom, kurios savo efektyvumu
prilyginamos geriausiai pasaulio
artilėrijai. Kariuomenei labai
trūksta motorizuotų dalinių. Del
to jos permetimas iš vienos vie-
tos į kitą yra labai sunkus. Šiuo
metu beveik pusė šios kariuome-
nės yra sutelkta išilgai SSSR-Ki-
nijos sienos, o kita dalis paskir-
styta tarp Indokinijos pasienio
ir vietovių, artimų Formozos sa-
lai, kuriose laikosi nacionalisti-
nės Kinijos maršalas Changkai-
shekas.

4000 iš Rusijos gautų T-34
tankų buvo pirmos klasės gink-
lai Korejos karo metu, tačiau da-
bar laikomi pasenusiais.

(Nukelta į psl.2)

Prancūzija su Sov. Sąjunga pa-
sirašė paktą, pagal kurį abu kraš-
tai kooperuos atominės energijos
tyrinėjimose taikingsiems reika-
lams.

Prieš dešimt dienų Sirijoje su-
gautas Izraelio šnipas perėjęs sa-
vaite buvęs pasmerktas ir pakar-
tas. Jis prisipažinęs šnipinėjęs
Izraelio naudai.

Sklinda žinios, kad ateinančiais
metais švenčiant Lenkijos 1000
metų sukaktį pakviestas popie-
žius krašte rengiamose iškilmėse
dalyvauti. Tuo ir kitais reikalais
į Vatikaną atvykęs Lenkijos Kat.
Bažnyčios primas kardinolas Wys-
zinski.

VARDAN LIETUVOS!

Šiais metais sukanka 25-ri metai, kai mūsų tauta antrojo pa-
saulinio karo pasekoje grobuonio kaimyno rusų buvo pavergta, ir
toji lietuvių tautos vergija trunka iki šiandien. Dvidešimt penke-
ri metai yra ilgas ir reikšmingas tautos gyvenime laikas: mes per
dvidešimt nepriklausomo gyvenimo metų padarėme stebuklus su-
kurdami gerbūvį krašto gyventojams ir būdami atsilikę kultūri-
škai prisivijome kultūringas Vakarų tautas ir žengėme lygiose gre-
tose. Šie 25-ri vergovės metai stabilizavo mūsų tautos ir krašto
pažangą.

Dvidešimt penkerius metus visa tauta šiai vergijai priešinosi
nuo pat pirmos dienos ir tebesipriešina iki šiandien. Tą liudija su-
kilimas prieš bolševikus rusus prasidėjęs vokiečių rusų karui
1941.6.22, tą patvirtina tautos rezistencija vokiečių okupacijos
metais, tą kraują patvirtino Lietuvos partizanų virš dešimties me-
tų trukusi rezistencinė kova.

Drąge ir mūsų visų, čia esančių laisvajame pasaulyje, pas-
tangos talkininkauti toje kovoje už tautą, nebuvo bergždžios: Lie-
tuvos išlaisvinimo klausimas nuolat ir nuolat keliamas tarptauti-
niuose politiniuose susitikimuose, kuris gal būtų jau seniai supe-
lijęs diplomatus archyvų stalčiuose, jeigu mes nebūtume jo nuo-
latos judinę.

Sukaktis yra sukaktis, ar ji būtų džiūsesy, ar gedulo ženkle.
Ši sukaktis tepakelia mūsų dvasią, tesustiprina mūsų ryžtą dar la-
biau angazuotis mūsų tautos ir krašto laisvinimo akcijoj.

Mes kviečiame šia proga visus Australijos Lietuvių Bendruo-
menės padalinius surengti efektyvius dvidešimt penkerių metų
Lietuvos okupacijos minėjimus, kurie persiristų kaip audra per
visą kraštą, kad ir visi kiti išgirstų, jog vieniems mėgaujantis lais-
vės kiti kraštai ir kitos tautos surakintos vergijoje. Savo minėji-
mais ir iniciatyva pasirodykime, kad ne vien atvykome į čia įje-
koti sotaus duonos karnio, bet tęsti kovą už savo tautos laisvę ir
drauge žadinti pasaulio sąžinę iš abujomo pavergtiesiems. Tegu
žino pasaulis, ad dar yra laisvų lietuvių ir kad jie nenuleis ran-
kų tol, kol nebus išvaduota Lietuva.

ALB Krašto Valdyba

JAV KONGRESAS TIRIA PADĖTĮ BALTIJOS VALSTYBĖSE

Didelio skaičiaus rezoliucijų,
liečiančių Baltijos valstybes, pa-
akintas, Atstovų Rūmų Užsienių
Reikalų Komisijos Europos Reika-
lams Pakomisis gegužės 17 d.
pravedė apklausinėjimą apie da-
bartinę padėtį Sovietų pavergto-
se Baltijos valstybėse. Pakomi-
sui pirmininkauja Edna Kelly,
atstovė iš New Yorko. Ji ir vado-
vavo apklausinėjimams.

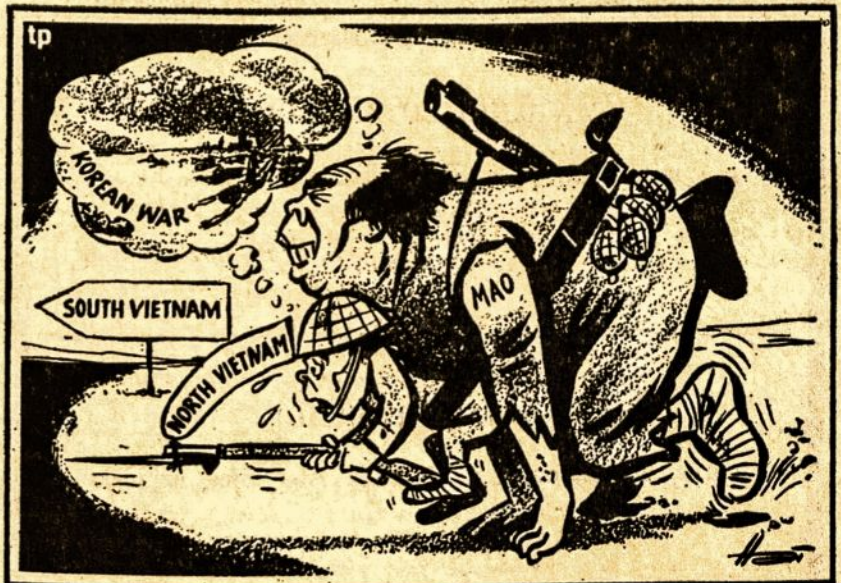
Pakomisis tyrinėjo Baltijos val-
stybių rusifikaciją, gyventojų
perkeldinimą ir kolonizaciją ir
religijų persekiojimą.

Pranešimą visais tais klasi-

mais visų trijų Baltijos valstybių
vardu padarė VLIKo ir Lietuvos
Laisvės Komiteto pirmininkas
Vaclovas Sidzikauskas. Lietuvių
liudytojas buvo Alfonsas Milukas,
baigęs Kauno Universitetą, visai
neseniai atvykęs į šį kraštą iš
okupuotos Lietuvos, Milukas yra
Amerikos pilietis. Estų liudyto-
jas buvo Arnesis Taalman, baigęs
Talino Politechnikumą ir 1963 m.
gruodžio m. pasprukęs iš okupu-
tos Estijos. V. Sidzikauskas ir
abu liudytojai, po pranešimo, at-
sakinėjo į klausimus.

(E)

Ateinančią savaitę amerikiečiai
numato išleisti du astronautus į
erdvę, iš kurių vienas, spėjama,
išeis iš erdvelaivio pats vienas
pasivaikščioti.

— Pirmyn už brolybę ir taiką!

Pabaltijo laisvės kovotojų MANIFESTAS

(ELTOS KOMUNIKATAS)

Sovietų Sąjunga, pasirašiusi su Hitlerio Vokietija klastingą agresijos sutartį, prieš 25 metus užpuolė Pabaltijo valstybes. Apie 300.000 raudonosios armijos karių užplūdo Lietuvą 1940 m. birželio 15 d., o Latviją ir Estiją — birželio 17 d. Kremliaus emisarai — Dekanovs, Višinskis ir Zdanovas — sovietų okupacinės kariuomenės padėjimai, nušalino teisėtąsias vyriausias. Pabaltijo valstybių nepriklausomybė buvo sutrypta. Jos paverstos sovietinėmis kolonijomis.

Užpildama savo baltiškuosius kaimynus, Sovietų Sąjunga pradėjo jėgos žygį į Vakarus. Tai buvo dabartinės tarptautinės įtampos ir naujo karo grėsmės pradžia.

Savo agresiniais veiksmais prieš Estiją, Latviją ir Lietuvą Sovietų Sąjunga sulaužė savo su šiomis valstybėmis pasirašytas taikos ir nepuolimo sutartis, taip pat ir kitus savo tarptautinius įsipareigojimus.

Nusavinimai, išnaudojimai, nuskurdinimas, prievartos darbai, žmogaus pagrindinių teisių ir laisvių išniekinimas, rusinimas, terorizavimas, masinės deportacijos ir žudynės — tai sovietinės okupacijos ženklai Pabaltijo valstybėse. Šiais savo nusikaltimais, kuriuos ji tebesėsia, Sovietų Sąjunga sulaužė Atlanto Chartos įkvėptą Jungtinių Tautų Deklaraciją, Jungtinių Tautų Chartą, Genocido Kovenciją ir Visuotinę Žmogaus Teisių Deklaraciją — savo pačios pasirašytus tarptautinio sugyvenimo dokumentus.

Estų, latvių ir lietuvių tautos, savo istoriją ir tradicijomis bū-

damos vakarietiškų pažiūrų bei kultūros, visad tikėjosi Vakarų pasaulio paramos. Jų pasitikėjimą Vakarais sustiprino Jungtinių Amerikos Valstybių 1940 m. liepos 23 d. deklaracija, JAV Prezidento 1940 m. spalio 15 pareiškimas, Atlanto Charta, Jaltos Europos Išsivysinimo Deklaracija, Jungtinių Amerikos Valstybių ir kitų Didžiųjų Vakarų Demokratijų kartotiniai pareiškimai nepripažinti Pabaltijo valstybių neteisėto įjungimo į Sovietų Sąjungą; JAV ir daugelio Europos bei Pietų Amerikos valstybių pripažinimas laisvųjų Pabaltijo valstybių diplomatinio atstovų; pagaliau, Jungtinių Tautų tikslai ir principai. Dar daugiau. Pabaltijo tautų viltis stiprina kolonializmo visuotinio likvidavimo eiga ir tautų apsisprendimo teisės visuotinis pripažinimas. Azijos ir Afrikos kolonijinių tautų išlaisvinimo sąjūdis padėjo išryškinti sovietinį kolonializmą ir sustiprinti pavergtųjų lietuvių, latvių ir estų

viltis. Lietuva, Latvija, Estija tiki, kad kolonializmo viešpatavimo likvidavimas nesustos prie Pabaltijo valstybių sienų.

Pasipriešindami savo prispauždėjams, pabaltiečiai aiškiai įrodė savo kietą nusistatymą atgauti laisvę ir didžiai prisidėjo prie visų Sovietų Sąjungos pavergtųjų tautų vedamos kovos dėl laisvės ir teisingumo. Nepaisydamos didelių nusivylimų ir sunkių bandymų, Pabaltijo tautos tiki ir savo laisvės ir nepriklausomybės atstatymą.

Šią vasarą sovietinis okupantas Pabaltijo valstybėse rengia klaidų spektaklį — 25 metų pavergtųjų tautų vedamos kovos, kurių metu prievartaus pavergtąsias Pabaltijo tautas rodyti dekingumą savo pavergtėjams.

Mes — laisvieji estai, latviai ir lietuviai — suprasdami mūsų tekusių atsakomybę savo tautų ir istorijos atžvilgiu, 25 metų sovietinės agresijos sukakties proga jaučiamės įpareigoti iš naujo pareikšti mūsų tautų siekimus:

SPAUDOJE

Ar kalta Lietuva?

„Tėviškos Žiburiose“ Kanadoje atkarpoje tilpo neseniai išleistas prancūzų kalba knygos apie Vilniaus žydų gethą vokiečių okupacijos metu Lietuvoje (Dr. M. Dvorjowski, „La Victoire du ghetto“) atpasakojimas, kurioje autorius pasakoja to meto žydų sąlygas ir nepašykšti skaudžių priekaištų lietuviams. Straipsnio autorius Pr. G., atpasakojęs tos knygos tu-

rinį, pabaigoje pastebi (T.Ž. 1965.IV.1.):

„Baigus skaityti Vilniaus gyd. M. Dvorjetskio knygą „La victoire du ghetto“, tebeaidi sąmonėje kaltinimai vokiečiams, lenkams, latviams, estams ir lietuviams. Susidaro įspūdis, kad visi jie buvo žydų budeliai, bet ypač lietuvių, nes visa tai vyko Lietuvoje. Savo tvirtinimui parenti autorius suminė visą eilę lietuvių pavardžių, nors jo pasakojami faktai nevisi atrodo ištikimi, ypač tie, kuriuos jis pasakoja girdėjęs iš kitų. Galimas dalykas, kai kurie lietuvių, pakliuvę nacionalsocialistų tarnybon, buvo įsukti į nemeltoją žydų bylą. Bet tai labai negausūs paskiri asmenys, kurie jokiū būdu neatstovauja nei lietuvių tautai nei Lietuvai kaip valstybei. Tad kaltinti visus lietuvius ir Lietuvą, kaip tai daro kai kuriose vietose autorius, yra daugiau negu neteisinga. Tai įžūlu. Kuo gi dėti tie milijonai lietuvių, kurie prie žydų bylos nėra nė rankos pridėję? Kuo gi kalti tūkstančiai lietuvių, kurie patys buvo vokiečių okupacinės valdžios persekiojami? Juk nuo vokiečių ginklo yra nukentėjęs nevienas lietuvis. Be to, autorius labai šykščiai sumini tuos lietuvius, kurie dalyvavo žydų gelbėjime. O buvo susidaręs ištisas sąjūdis Lietuvoje žydams padėti bei gelbėti. Galbūt, autoriui tai nėra žinoma, bet tuo atveju tektų arba pasiteirauti, arba tylėti. Kad žydų rašytojai labai menkai iškelia savo gelbėtojus Lietuvoje, kalti ir patys lietuvių: jie kažkodėl nedrįsta išskirti viešumon tų faktų, kurie dar yra žinomi mūsų kartai. Jeigu žydų autoriai šaukia lietuvius į pasaulio teisumą, tai lietuvių turi nemažesnę pagindą šaukti ir žydus į tą patį teisumą. Jeigu sovietinės okupacijos metu buvo sunaikinta, deportuota, kalinta, kankinta šimtai tūkstančių lietuvių, tai visoj to byloj žydai vaidino didelį vaidmenį. Dar ir dabar atvyksta liudininkų iš pavergtos Lietuvos į Š. Ameriką, kurie pasakoja, kad jų kankintojai ir tartytojai daugelį atvejų buvo žydai. Argi Lietuvos žydams, rašantiems knygas, neateina į galvą mintis paklausti, kodėl kai kurie lietuvių dalyvavo nelemtoje byloje ir kodėl daugelis lietuvių buvo abejingi jų kankinimams? Ar kartais ta lietuvių laikysena nebuvo išprovokuota pačių žydų? Jeigu po ilgų bendro ir darnaus gyvenimo metų Lietuvos žydai pajuto abejingą, kartais rūsčią dalies lietuvių laikyseną, turėjo būti priežastis. Ta priežastis tikrai nebuvo lietuvių, nes jie pirmieji buvo atsidūrę žūtutinėje kovoje už savo būvį prieš naikinantį priešą — sovietinį komunizmą. Tuo tarpu daugybė Lietuvos žydų buvo rusų talkininkai.

SAVANORIO NETEKUS

A.A. Antano Butavičiaus, gyvenusio Canberroje gyvenimas nesibaigia eiliniu nekrologu. Velionis buvo didžios dvasios lietuvis, gyvenęs aiškiais ir kietais nuosprendžiais. Greičiausia velionis Antanas savo gyvenimo kelyje išsiugdė tokius ryškius lietuviškus principus tik todėl, kad tas jo kelias nebuvo veltui žengtas, o kruopštus ir tikslingas.

Velionis nepriklausomybės kovose kovėsi pirmąjame raiteliu pulke eiliniu. Išėjęs atsargon pradėjo dirbti eiliniu raštininku, bet savo kietumu ir nuolatiniu žinių gilimu Lietuvoje išsitaravo gana aukštą poziciją — buvo paskirtas plentų ir vandens kelių valdybos vyriausiojo direktoriaus kanceliarijos viršininku. Šalia kanceliarinio darbo jis ėjo į jaunimą organizuodamas sportininkus, juos treniruodamas ir jiems vadovaudamas.

Ypatingai Antanas pasireiškė išeivijoje, Australijoje. Canberros lietuvių istorijoje jis paliko neištrinamus pėdsakus kaip bendruomenės vadovas (pakartotinai buvęs apylinkės valdybos ir „šviestos“ Sambūrio pirmininku), jautrus ir detalus paskaitininkas ir t.t. Ypač jis siejo dūlės dėl pačios lietuvių ateities. Jo giliausiu įsitikinimu „lietuvių galima išlaikyti tik fizine ir moraline auka“. Jis giliai pergyveno mūsų

senimo progresuojantį abuojuose lietuviškiesiems reikalams, o dar labiau krintosi dėl nutaustančio jaunimo, nors niekada nepamėtė vilties, kad Lietuva prisikels laisva. Prisimenu vieną pokalbį su Antanu, kuris buvo Butavičius šitaip būdingai išsireiškė. „Telūžta linkstantieji beržai, teauga kad ir reti, bet tvirti ąžuolai“.

Velionis Antanas ir buvo vienas iš tų tvirtų ąžuolų.

J.V.

A. A.

Antanas Butavičius

ANTANUI BUTAVIČIUI

mirus, žmoną ir sūnų giliai užjaučiame.

S. ir B. Jarembauskai

Antanui BUTAVIČIUI

mirus, Jo žmoną Ireną ir sūnų Algį giliai užjaučia

Sipavičiai

MIELI TAUTIEČIAI!

Pasiremami ilgamečiu patyrimu ir nuolatiniams prekybiniais ryšiais su Lietuva, kviečiame per mus pasiūsti giminėms Tėvynėje tai, kas ten naudingiausia ir tikrai reikalinga.

Siūlome šiuos vertingus, labai augštos kokybės dovanų siuntinius, ypatingai žemomis kainomis, į kurias jau įskaitytas sov. maitas ir pasiuntimas (Anglų valiuta).

P — 3 : 6 jarda šiltos angliškos vilnonės Ulster medžiagos dviems paltams ir 3½ jardu ekstra geros viln. angl. medžiagos vyr. kostiumui tik už £25.0.0.

V — 3 : 10½ jardu labai tvirtu, gražiu, vilnoniu angl. medžiagų trims eilutėms tik už £16.15.0.

N — 4 : 16 jardu nepermatomo sunkaus, labai gražių raštų nailono keturioms suknėlėms tik už £15.0.0.

Jungiant N — 4 su P — 3 susitaupti trys svarai pasiuntimo išlaidų, nes, pav., N — 4 ir P — 3 junginys tekainuoja £37.0.0 ir V — 3 ir N — 4 junginys £28.15.0.

M — 13 : 22 lbs taukų, sviesto, šokolado, kakavos, kavos, arbatos ir t.t. tik už £10.0.0.

GARANTUOTAS IR APDRAUSTAS PRISTATYMAS
PER 3 — 4 SAVAITES.

Užsakymus siųskite:

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, HACKNEY RD., LONDON, E. 2., ENGLAND.

Atstovai Australijoje: K. Stankūnas, 5 Markwell St., Bowen Hills, Brisbane, Qnsld. ir St. Rečiuga, 58 Webb Street Nth., Mount Gambier, S.A.

Mūsų siuntinius galima užsakyti per COSMOS TRADING CO. 2, Schofield Str., Vic. Tel. 379-2325 ir per visus skyrius visose valstijose.

KINIJA IR...

(Atkelta iš psl.1)

patys gamintis sumodernintus kariuomenę trejus metus, bet dabar, atrodo, tarnyba prailgins iki 6 metų.

LIGSIOL ĮVYKDYTI UŽPUOLIMAI

Dar ir dabar vyrauja nuomonė, kad Kinija įsivertė į karą tik tada, kai būtų pati užpul-ta. Visa jos karinė struktūra ir ginkluotų pajėgų nejudrumas verčia ją koncentruotis gynyboje. Galimas daiktas, kad ši teorija tinka didelio masto karui, tačiau smulkiuose konfliktuose Kinija pasirodė pakankamai agresyvi ir visai nevengė užpulti ginklų.

Jos dantis Korėjoje gerai pajuto tiek amerikiečiai, tiek kitų tautų kareiviai, atvykę čia Jungtinių Tautų vardu. Pasaulis turėjo nuryti ir Kinijos žygius prieš nyktuką Tibetą. Kaip Sovietų Rusija Lietuvą, taip Kinija Tibetą (apie 1.5 milijono gyventojų) prarijo palaipsniui. Pradžioje prisidengė nepuolimo sutartimi, paskui kariuomenės dalinių įvedimu, o vėliau visiškai nepriklausomybės panaikinimu. Gindami savo laisvę, tibetiečiai vedė atkaklias partizanines kautynes, kurioms nuslopinti reikėjo ketvirtą milijoną kiniečių karių. Jie ir šiandien ten tebėra. Teritorinį ginčą su Indija Kinija irgi bandė spręsti ginklų pagalba, bet čia buvo priversti savo agresiją sustabdyti. Šiuo metu tos pačios Kinijos rankomis kurstomi karo veiksmai Vietname.

ISTORINE MISIJA...

Nuo senų laikų Kinijoje puoselėjamas mitas, kad Kinija yra pasaulio centras ir kad visos kitos aplink ją centra išsimečiusios tautos yra menkavertės ir turi būti Kinijos išminčių vadovaujamos. Tas mitas stiprėja su Kinijos galybės augimu. Istoringa Kinijos misija buvusi pradėta 18-tam šimtmečiu, Manchu dinastijos laikais, kada Kinija valdė dabar Rusijai priklausančius didžiulius plotus, siekiančius toli į vakarus ir į šiaurę nuo Amūro upės. Jos žinioje tada buvo Moneolija, Korėja, Formoza. Jos klausė visa Indokina. Kinijos žodis tada buvo istatymas visai Azijai. Kad tą misiją būtų galima toliau tęsti, iš Azijos pirmiausia turi būti pašalinta vakariečių galvė ir įta. Ir Kinia, nesukubėdama ruošiasi. Dabartinis Kinijos diktatorius Mao Tse-tung yra ištikimes kad tam reikės nuo 30 iki 50 metų. Per tą laiką Kinija išsingsiantį ir dominuojančią galybę (superpower).

ALB Krašto Valdyba

AUKOS M. PASTOGĖI

Nuo pereinamųjų metų gruodžio 1 d. iki šių metų gegužės 20 d. Mūsų Pastogės aukojai:

A. Talandis £1, J.A. Reed £1, B. Kasperas £1, P. Antanaitis 10 šil., L. Butkus £5, N. Zaborakis 10 šil., B. Vanagas 10 šil., P. Pla-

Tai aišku ir iš M. Dvorjetskio knygos. Todėl žydų rašytojams derėtų kaltinti pirmiausia savuosius ir matyti abi medalio puses. Dabargi sudaromas įspūdis, kad žydai buvo nekalti, o lietuvių — didžiausi niekadėjai. Tuo nepataikauja nei pilnai istorinei tiesai, nei geriems santykiams su lietuviu bei kitom tautom."

BIRŽELIO TRĖMIMAI IR MES

Jei ne patys išgyvenę tai daugumoj iš gyvų liudininkų girdėję, kas vyko 1941 metų birželio 14-15 dienomis Lietuvoje ir visame Pabaltijy. Šito net ir nevertėtų kiekvienam metu kartoti. Dauguma mačiusių anuos baisiosius birželio trėmimus artėjant antrai bolševikų okupacijai pasitraukė į Vakarus.

Idomu, kiek mažiau iš mūsų būtų atsidūrę užsienyje, jeigu ne anos baisiosios birželio naktys?

Vokiečiams karą pralaimėjus Sovietų Sąjunga Lietuvą okupavo iš naujo Vakarų sąjungininkams tam pritariant ir nesipriešinant. Artėjant Sov. Sąjungos armijai mes, turėdami prieš akis anas baisiasias birželio naktis, apleidom kraštą. Tačiau dauguma pasiliko; tūkstančiai mūsų partizanų dar virš dešimties metų po karo pabaigos ginklu kovoję už laisvę, kol žuvo. Grįžę rusai dar daug mūsų tautiečių deportavo į Sibirą jų vietoje kolonizuodami rusus.

Turbūt, daug neapsiriksiu taip nusakydamas mūsų bėgimo priežastį: išlikti gyviems, kad teiktume tautai pagalbą iš Vakarų.

Sov. Sąjunga pagelbstint Vakarams ne tik buvo išgelbėta nuo katastrofos, bet po karo jai dar buvo leista užvaldyti virš 100 milijonų europiečių. Po karo atėjo taika. taika daugelio paverė milijonų sąskaiton! Karo laimėtojai susipyko ir pradėjo ruošti baisiam tarpusavio karui, kurio visi bijo, nes jam pasibaigus, atrodo, neliktų laimė-

tojų.

Namie pasilikę mūsų tautiečiai šaukia ir laukia pagalbos pirmiausia iš mūsų, laisvuose kraštuose gyvenančių. Mes patys vieni nedaug tegalime tiesioginiai paveikti mūsų tautos politinę būklę. Gi mūsų klausimas Vakarams nėra malonus dalykas ir kaip toks dažnai vengiamas. Nickas nesirytta mūsų laisvės klausimo kelti pasauliniame forume, nes tada reiktų angažuotis ir prisipažinti prie praeities klaidų.

Tačiau mes privalome viską daryti, kad mūsų reikalas būtų nuolat visokiomis progomis keliamas pasaulinėje viešumoje tam panaudojant visas galimas priemones ir apeliuojant į už laisvę stojančių tautų sąžinę, kad mūsų laisvės reikalas neliktų užmirštas. Šiame fronte nesame vieni — su mumis yra vien tik europiečių virš 100 milijonų! Mes nenorime nieko negalimo ir nežmoniško, bet reikalas teisingumo, teisės ir žmoniškumo, kas iš esmės atitinka ir pačių Vakarų siekimus. Su Vakarų pasaulio vieša opinija skaitosi ir Sov. Są-

junga. Vakarų pasaulio opinijai esant mūsų pusėj, ir Sov. Sąjungai nebus patogu neatsižvelgti į mūsų tautos reikalus ar juos ignoruoti.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kurin įeina visų Lietuvoj buvusių politinių partijų atstovai kontakte su Pasaulio Liet. Bendruomene, Amerikos Lietuvių Taryba ir kitomis tautinėmis institucijomis veda plačią akciją už mūsų tautos išlaisvinimą. Prie VLIK'o veikia Tautos Fondas, telkias minėtai akcijai lėšas.

Australijoje Tautos Fondas turi savo Atstovybę su būstine Sydnejuje; jos skyrių ir įgaliotinių yra visose didesnėse vietovėse. Birželio mėnesio deportacijų minėjimų proga Tautos Fondo Atstovybė Australijoje padedant ALB-nei vykdydys aukų vakų.

Nėra jokios abejonės, kad mums privalu pagal galimumą Tautos Fondą paremti; jo išdardydami mes atliksime savo kaip garbingo žmogaus ir lietuvio pareigą tėvynei.

S. Baltramijūnas

Kun. P. Vaserio sukaktis

Kun. P. Vaseris

Melbournio lietuvių katalikų kapelionas kun. Pranas Vaseris neseniai atšventė savo dvidešimt penkerių metų kunigystės jubiliejų. Šia proga melbourniečiai lietuviai jam surengė iškilmingą minėjimą, kur jubilijatas buvo pašveikintas ir apdovanotas.

Kun. P. Vaseris, prieš 15 metų atvykęs į Australiją pradėjo savo pastoracinę pareigą Melbournio lietuvių tarpe, kur ir dabar darbuojasi. Per tą laikotarpį vietos lietuvių gyvenime savo veikla stipriai pasireiškė. Jo pastangomis įsteigti Melbournio lietuvių parapijos namai, pradėtas leisti katalikiškos dvasios savaitinis laikraštis "Tėviškės Aidai", kurį jis dabar ir pats redaguoja.

Jo veikla nesiriboja vien tik pastoracija: jis yra aktyvus visuomenininkas, žurnalistas. Be to jis domisi ir mokslo laimėjimais. Prieš keletą metų jis paruošė ir išleido populiarią veikaluką "Padingių keliais", kur jis skaitytą supažindina su visatos dėsniais ir konstrukcija.

Malonu šia proga jubilijatą pasveikinti ir palinkėti dar ilgai dirbti su neišsenkama energija savo pašaukime ir lietuvių tautos tarnyboje.

Kolegą "Tėviškės Aidų" Redaktorių,

KUN. PRANĄ VASERĮ,

25rių metų kunigystės jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname ir linkime ilgų ir kūrybingų metų.

"Mūsų Pastogės" Redakcija

Kultūrinė kronika

ZYDAI BĖGA IS LENKIJOS

Šiuo metu gomulkinėje Lenkijoje gyvena 30.000 žydų. Jų skaičius nuolat mažėja, nes kiekvienais metais tūkstantis žydų išsikelia į Vak. Europą, JAV-bes ir Izraelį. Lenkijos gyventojus — lenkus ir žydus — ypatinai jaudina tai, kad priešžydiškos nuotalkos paplitusios daugiau jauniui, kaip kitų gyventojų tarpe.

Nors Lenkijos vyriausybės laikysena žydų atžvilgiu nėra bloga, gegužės 15 d. pastatė Goethės tačiau lenkų komunistų grupė išnaudoja antisemitizmą savo galios interesams. Toji grupė, tai nacionalistinių nuotaikų "Partizanų grupė", kuriai daugiausia priklauso jaunieji partijos pareigūnai ir "kietosios linkmės" atstovai. "Partizanų" nuomone, tarnautojas turi būti tikri lenkai.

(E)

Vilniaus akad. dramos teatras, gegužės 15 d. pastatė Goethės "Faustą". Būdinga, kad, "Faustas" — sudėtingo, filosofinio klaidos veikalo ligšiol nepasirytta pastatyti joks Sovietų Sąjungos teatras. Veikalą Vilniuje pastatė Jonas Rudzinskis, scenovaidžius sukūrė J. Jankus, kostiumus — J. Surkevičius. Fausto vaidmenį įkūnijo H. Kurauskas, Mefisto — J. Rygertas.

*

DR. GIRNIUI — 50 m.

50-iasis gimimo metines gegužės 25 d. mini pasižymėjęs lietuvis filosofas ir visuomenininkas dr. Juozas Girnius. Jis gimęs 1915 m. Sudeikiuose, Utenos apskr. Studijas gilino užsienyje. Vytauto D. Universitete dėstė filosofiją. 1951 m. įsigijo dr. laispny Montrealo universitete, Kanadoje. Girnius ypatingai domisi egzistencine filosofija. Šalia visos eilės straipsnių, išleidytoje išleisvų svarbių knygų, Girnius daugiau kaip 10 metų redagavo L. Enciklopedijos tomus. Aktyviai reiškiasi visuomenės veikloje, ypač ateitininkuose. Nuo šių metų pradžios yra "Aidų" žurnalo redaktorium.

(E)

"THE LITERARY REVIEW"
PABALTIEČIAMS

Fairleigh Dickinson Universiteto (New Jersey) leidžiamas Charles Angiff (romanistas ir literatūros kritikas) ir Clarence Decker (literatūros kritikas) redaguojamas trimėnesinis The Literary Review savo šių metų pavasario numerį paskyrė lietuvių,

estų ir latvių literatūrai. Įvadinį straipsnį moderniąją Pabaltijo tautų literatūrą parašė rašytojai A. Landsbergis ir amerikietis Clark Mills. Lietuvių literatūrai atstovauja J. Aistis, P. Andriūšis, K. Bradūnas, B. Brazdžionis, J. Kaupas, A. Markevičius, V. Mykolaitis-Putinas, H. Nagys, A. Niūnas, H. Radauskas, A. Škėma ir J. Vaičiūnaitė. Estų literatūros pavyzdžiui skirta 30 psl., latvių — 37 psl., lietuvių — 48 psl. Apie kiekvieną autorių idėti glausti biografiniai duomenys. Savo vedamąją redakciją baigia taip:

"Lietuva, Estija ir Latvija yra Sovietų Rusijos pavergtos jau daugiau kaip vienos kartos amžius, tačiau šių kraštų rašytojai yra radę kelius apdairuoti savo tautų praeitį, jų herojus, savo kraštų dangaus šiltą skaidrumą, nepaisydami jau taip ilgai kūjo ir plautuvo dalkomų jų gatvių ir jų kraštovaizdžio... Šios trys mažos tautos yra davusios moderniajai Europos istorijai nuostabiausios poezijos ir dailiosios prozos gabalų..." Tai tikrai gražus žurnalo gestas Lietuvos lais-

kovos 25 metų sukakties proga.

(E)

Šveicarijoje gyvenęs didis lietuvių veikėjas, pats šveicarietis, Dr. Juozas Eretas kruopščiai rengia savo bičiulio prof. Kazio Pakšto, mirusio prieš porą metų Amerikoje, monografiją. Pats būdamas šveicaras, prof. Dr. J. Eretas buvo Lietuvos nepriklausomybės kovų savanoris, ir Lietuvoje išgyvenęs per visą nepriklausomybės laikotarpį, pasižymėjęs nepaprastu dinamizmu visuomeninėje ir mokslinėje veikloje.

*

Gegužės 3 d. iš Vilniaus į Bulgariją gastrolėms išvyko Vilniaus universiteto dainų ir šokių liaudies ansamblis (iš viso 110 studentų). Jie laivu iš Odesos nuvyko į Varną ir iš jos auto mašinomis apsilankys Sofijoje, Plevene JAV.

(E)

G. GALVAI — 60 m.

Kovo 3 d. 60 m. amžiaus sukačio Gediminui Galvanauskui — Galvai. Jis gimęs Zizonių km., Vabalninko valsč., Biržų apskr. Ekonomistas, tarptautinio ūkio studijas gilinęs įvairiuose užsienio miestuose. Lietuvoje dirbo — ūkio, statistikos srityse — įvairiose ministerijose, buvo prekybos instituto docentu, 1941 m. Biržų miesto burmistras. Visos eilės laikračių, žurnalų nepr. Lietuvoje ir išleidytoje bendradarbis, 1953 — 1955 m. vadovavo VLIK'o Informacijos Tarybos radijo skyriui. Šiuo metu gyvena Čikagoje, JAV.

VERTĖJAS

M ŠEŠKUS

Pastarasis Newcastle Lietuvių Diskusijų Klubas posėdis buvo skirtas Mažajai Lietuvai. Benediktas Uoginis skaitė rūpestingai paruoštą paskaitą apie "Mažosios Lietuvos lietuvių amžių eigą". Besiklausydami patyrėme, kaip aištiškai — lietuviškas kraštas krikščionybės ir vokiečių politikos pastangomis ilgainiui buvo germanizuotas. Paskaitą papildė diskusijose dar klaidėdintis Martynas Aušrotas patiekęs negirdėtų faktų iš lietuvių kovų su vokiečiais jau šio amžiaus pradžioje.

Pagal prigijusią tradiciją po diskusinio posėdžio vienas klubo narys papasakoja savo gyvenimo lemtingiausią arba keisčiausią įvykį. Šį kartą iš eilės turėjo pasakoti Martynas Aušrotas. Tačiau jau buvo gana vėlus laikas ir aš turėjau atsiklausti, ar verta toliau posėdį tęsti. Už visus atsakė Vladas:

— Lauke lietus, o barai vistik jau uždaryti — kur gi dėsies? Tegu Martynas pasakoją, o tu, Motiejau, papildyk, jei turi, kad širdis neapsnūtų.

Vaišinau bičiulius dar pernai žmonos gaminu naminį vyną, kurį visi gyrė, o Martynas užsikūrus pypkutę pradėjo pasakoti:

"1936 metais baigiau Vytauto Didžiojo gimnaziją Klaipėdoje ir tų pačių metų rudenį stojau studijuoti ekonomikos Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Studijų metu buvo privalomi egzaminai iš dviejų svetimų kalbų. Vokiškai mokėjau iš mažens. tad teko daugiau prisėsti prie rusų kalbos, kurią po poros metų tiek išmokau, kad galėjau laisvai ir kalbėti, ir rašyti.

1939 m. Klaipėdos kraštas perėjo Vokietijos žinion. Aš pasilikau Kaune, nors motina ir brolis man patarė grįžti namo. Jie bijoję, kad vokiečiai manęs nepalaikytų lietuviu šovinistu. Betgi aš jau buvau lietuvis! Ir be to, labai rūpėjo baigti universitetą studijas, kurias ir baigiau 1940 m. Užėję rusai komunistai Lietuvoje siautėjo žiauriai: terorizavo, žudė ir trėmė. Jie ir mane buvo iš tarnybos atleidę ir net į kalėjimą uždare keturiems mėnesiams, bet Vokietijos pasiuntinybei įsikūrus vėl buvau išleistas ir grįžau gimtojo Klaipėdon.

Išbuvęs namie pas motiną ir brolį vieną mėnesį buvau pašauktas vokiečių kariuomenėn. Apmokymo metu norėjau patekti į karininkus, bet buvau kaip lietuvininkas nepatikimas. Vis tik patekau į vertėjų kursus, kuriuos po šešių mėnesių baigęs Berlyne patekau į kalnų šaulių korpo štabą vertėju. Jo būstinė buvo Parkinna miestelyje Petsamo srityje Suomijoje.

Vertėjo darbas man gana patiko, ir aš jį atlikdavau gana sėkmingai. Gyvenome gana patogiai įsitaisę. Tačiau klimatinės sąlygos tundroje buvo gana sunkios. Vasara tetrudavo tik nuo birželio vidurio iki rugpjūčio pabaigos. Ir saulė šias aštuonis savaites nenusileisdavo. Visa tundra atrodė kaip banguojančių žiedų jūra. Visos laukinės gėlės skubėjo žydėti, kol šviečia saulė dieną ir naktį. Saulė temdantys spiečiai uodų kankino kareivius ir be specialių tinkelių prieš uodus negalėjai atvira ore pabuvoti.

O žiemos buvo žiauriai šaltos! Sniego pūgos ištisomis dienomis ir naktimis maišydavo dangų su žeme. Joms siaučiant nei vokiečiai, nei rusai neikišdavo nosies iš savo bunkerų. Gruodžio — sausio mėnesiais saulė visai nepatekdavo. Aštuonių savaitių prieblanda — naktis drauge veikė ir i kareivių psichiką. Be to, karo metu tundra buvo vyry kraštas. Tūkstančiai kareivių ištisus metus nebuvo matę moters. Dėl to ir eilės kitų priežasčių daugybė kareivių susirgavo taip vadinama "tundros liga (Tundrafieber)". Gal dėl to vokiečių karo vadovybė, nežiūrint milžiniškų nuotolių, kasmet siųsdavo kareivius atostogų, kad jie ten dvasiniai atsigaivintų ir nuo tundros ligos pasigydytų.

Visa vokiečių kariuomenė tundroje kariavo ant pašliūžų, nes tai ištisus mėnesius tebuvo vienintelė susisiekimo priemonė. Žinoma, buvo ir kalnų šaulių mūly, arktikos šunų rogų ir panašų į geldas priemonių, traukiamų šiaurės elnių. Pašliūžomis naudodavomės aštuonis mėnesius į metus. Tai buvo kariškas sportas, kurį aš mėgau, nors ilgų žygų ir žvalgybos metu sunki kuprinė ar radijo

siųstuvas šėtoniškai nuspausdavo pečius.

Parkinna — miestelis, kur buvo korpo štabas, išsistatęs Namajaki upės kairiajame krante prie pat upės žiočių. Vokiečių — rusų fronto linija tiesėsi apie 40 km į rytus nuo Parkinna ir ji ejo nuo Ledinuotojo vandenyno per Laplandijos tundrą. Kur tundra baigėsi ir prasidėjo neapbrėpti Laplandijos iršiaurės Karelijos miškai, ten nebuvo jokios fronto linijos, nes tie miškai tiesiog buvo neįžengiami, įsiterpdami giliai į Karelijos ir šiaurės Suomijos teritoriją. Juose tik "medžiojo" vokiečių ir rusų žvalgybos būriai.

Dvejus metus kariavau — vertėjauvau saugiam fronto užnugaryje — Parkinna miestelyje. Bet 1944 m., fronte žuvus keliolikai vertėjų ir jų trūkstant, aš būdavau retkarčiais komandiruojamas į tuos žvalgybos būrius, kurie medžiodavo rusus Laplandijos ir Karelijos miškuose.

Vokiečių žvalgybos būrys būdavo iš apie 25 gerai ginkluotų karių, vieno vertėjo ir vieno viršilės. Būriui vadovaudavo leitenantas. Žvalgybos būrys tose medžioklėse normaliai išbūdavo apie 7-8 dienas. Išsėdavamės išsikasę duobes (bunkerius) sniege.

Turiu priminti, kad visi žvalgybininkai žiemos metu vykdavo pašliūžomis be kurių gyvas prapultum. Tris kartus laimingai grįžau iš tų žvalgybinių išvykų. Kai išvykom ketvirtą kartą mane buvo apėmęs nerimas, lyg kokia nuojauta prieš nelaimę...

Penkias dienas šliaužėme vis gilyn ir gilyn į šiaurės Karelijos miškus. Pasiekę numatytą tikslą ir nepastebėję priešų pėdsakų pasukome atgal. Pavakary susidūrėm su rusų žvalgybos stipriu būriu (apie 100 karių). Prasidėjo kautynės. Skaičium skaitlingesni rusai pradėjo stipriai mus spausiti. Mes, būdami geresni pašliūžininkai, būrio vadui įsakius, traukėme į šiaurę, kad atsipalaiduotume nuo priešų ugnies. Ilga miškinga pašlaitė dengė mūsų traukimąsi. Staiga mirtinai persautas krito mano draugas radiistas Egonas. Prišliaužęs nukabinau nuo jo radijo siųstuvą ir užsimetęs sau ant pečių priešo apšaudomas galvotrūkiais leidausi pakalnėn. Jau buvo gerokai pritemę ir aš, smarčiai lėkdamas atsitrėnkiau galva į beržą ir pasinėriau sniege... Atsipeikėjęs pamačiau prieš save rūsčius rusų kareivių veidus. Mano perskelta kakta smarkiai kraujavo. Mane ir du mano sužeistus

draugus rusai nusigabeno į Kandalakšą. Čia mus tris savaites tardė marindami badu. Vienas iš sužeistų mano draugų netrukus mirė. Mudu likusieji patekom į belaisvių stovyklą Sirjenų žemėje ant Pečioros upės kranto, keletą šimtų kilometrų į rytus nuo Sytyvkaros miesto. Čia jau buvo apie 8.000 vokiečių karių belaisvių, paimtų prie Stalingrado.

Ligos, badas, šaltis ir geležinė belaisvių stovyklos drausmė kankino ir žudė belaisvius. Per vienerius metus (iki 1945 m. gegužės) mirė virš 2000 belaisvių. Pasibaigus karui, nors maistas buvo kiek ir pagerintas, bet vistikė badovome.

1944 m. liepos mėn. pradėjau darbą stovyklos raštinėje kaip vertėjas. Be manęs buvo dar penki vertėjai prie įvairių darbo grupių. Vertėjo darbas išgelbėjo mano gyvybę, nes persirgęs eilę ligų sunkesnių darbų nebūčiau ilgiau ištvėręs.

Stovyklos viršininku buvo vienaokijis majoras Ivanas Survilas. Tai buvo griežtas ir niūrus žmogus. Belaisviai jį vadino "vokiečių ediku". Sužinojęs kad aš lietuvis, majoras išklaušinėjo, kaip aš patekau vokiečių kariuomenėn. Jam paaiškinau, kad Klaipėdos lietuviai, prijungus Klaipėdą prie Vokietijos, iš karto buvo laikomi Vokietijos piliečiais ir šaukiami kariuomenėn. Nuo to laiko jis pradėjo su manimi elgtis kiek žmoniškiau ir net kartais, pereidamas per raštinę numesdavo man pakelį popirus ir leidavo suvalgyti savo pietų likučius. Pamažu ir nejučiomis tarp majoro ir manęs susidarė draugiška nuotaika. Visus svarbesnius vertimus jis vis pavesdavo man atlikti. Bet kada raštinėje būdavo kitų rusų tarnautojų, jis manęs lyg ir nematydavo. Aiškiiai nenorėjo, kad slapstosios policijos agentai užuostų mudviejų draugiškumą.

1946 m. gruodžio pradžioje visiems vertėjams buvo pranešta, kad to mėnesio 21 d. įvyks lagerio vertėjų egzaminai. Mes visi šeši vertėjai mokėmės naktimis kad egzaminus išlaikytume, nes tikėjome, kad išlaikius egzaminus, mūsų sąlygos pagerės.

Paskirtą dieną mus raštiškai egzaminavo iš kažkur atsiųsta vokiečių kalbos mokytoja (kaip vėliau patyriau — majoro giminaitė) ir pats majoras, kuris vokiškai kalbėjo pusėtinai gerai. Egzaminų metu turėjom išversti vieną straipsnį iš (Pabaiga psl. 4)

UKRAINIEČIAI VAKARUOSE

Vak. Vokietijoje leidžiamame mėnesiniame „Osteuropa“ žurnale paskelbta apie ukrainiečių spaudą laisvajame pasaulyje. Tenka priminti, kad ukrainiečių emigracija nėra pastarojo pasaulinio karo padarinys. Dar prieš pirmąjį pasaulinį karą ukrainiečiai, išsisklaidę grupėmis, gyveno Vak. Vokietijoje, JAV-se ir kituose kontinentuose. Jei anuomet į Ameriką vyko daugiau eilinių emigrantų, tai Europoje kiek daugiau susitelkę ukrainiečių inteligentų — politikų, mokslininkų, rašytojų, karininkų. Netenka stebėtis, kad ukrainiečių emigracija negalėjo apsieiti be savos spaudos — dienraščio, savaitraščio, rečiau leidžiamų periodinių leidinių.

Po antrojo pasaulinio karo didžioji naujosios emigracijos dalis susitelkė Vak. Vokietijoje ir iš čia emigravo į kitus kraštus. Bendras ukrainiečių emigrantų Vakaruose skaičius siekia iki 2 milijonų. Pokario sąlygomis Vokietijoje atsirado visa eilė leidinių. Pagal ukrainiečių enciklopedijos duomenis, iki 1950 m. tik Vak. Vokietijoje bei Australijoje buvo suregistruoti 275 įvairaus pobūdžio ukrainiečių periodiniai leidiniai. Pradedus emigracijos į užjūrus ban-

25 trimėnesiai žurnalai — tai iš viso 116 pavadinimų periodiniai leidiniai.

Šalia ukrainiečių spaudos tenka paminėti ir kiekviename didesniame JAV mieste veikiančias ukrainiečių radijo valandėles ir televizijos transliacijas (jos organizuojamos kai kuriomis progromis). Didelį politinį, propagandinį poveikį turi ukrainiečių kalba transliuojamos programos per „Amerikos Balsą“, „Liberty“ (Swoboda) radijo siųstuvą Miunchene, per siųstuvus Vatikane, Romoje ir Madride. Tos programos daugiausia skiriamos Ukrainos gyventojams krašte. (E)

Ukrainiečių spaudoje svarbų vaidmenį vaidina ir konfesinio, bažnytinio turinio periodiniai leidiniai. Tokio pobūdžio spauda itin paplitusi JAV-se. Šalia tų leidinių, žinoma, tos spaudos tarpe rasime ir kultūros, meno žurnalus, jaunimui skiriamą spaudą, įvairių profesijų leidinius.

Finansiniai ukrainiečių spaudą remia politinės partijos, paskiros įstaigos. Tiražo atžvilgiu, dauguma ukrainiečių laikraščių spausdinama tarp 3.00 ir 10.000 egz.

Ukrainiečių spaudos 1963 m. iš viso buvo 471 pavadinimas. Į bendrą leidinių skaičių įeina 2 dienraščiai (abu JAV), 28 savaitraščiai, 4 laikraščiai išsėna 2 kartus per savaitę, 47 mėnesiniai žurnalai, 10 dvisavaitinių žurnalų ir

PARAMA GIMNAZIJAI

Per Melbourne Liets. Moterų Soc. Globos Draugiją Vasario 16-sios Gimnazijai Vokietijoje paremti aukėjo šie asmenys ir organizacijos:

Melbourn Apylinkės Valdyba £25, Latrobe Valley Seniūnija £5;

Po £2: A. Lastas. Po £1: Aniu-lis, Arlauskas, L. Baltrūnas, Dr. Didžys, neišsk., A. Pridotkas, V. Pumputis, P. Šalkauskas, V. Šnirienė, B. Vanagas, B. Vingrys. Po 10 šil.: A. Baleišis, O. Baltrušaitis, neišsk., Bi-kulčius, A. Bladzevičius, A. Būga, S. Grincevičius, neišsk., neišsk., J. Kairiūkštienė, Dr. I. Kaunas, A. Krausas, Kvietelaitis, Kliukas, V. Jakutis, O. Liubini-nė, E. Mackevičienė, B. Makulis, A. Matukevičienė, J. Petraitis, V. Petrus, J. Plečkauskas, Z. Raudys, A. Ročius, J. Rūkas, F. Ročius, Šalkūnas, A. Savickas, A.P. S., VI. Savickas, Šiurkienė, E. Šeikienė, J. Sūras, J. Ūsas, J.S

Zajančauskas, G. Zvinakis.

Po 7 šil.: I. Vaitkus. Po 6 šil.: M. Augustauskas, Š. Eimutis, A. Šakys, Šėkas, B. Zabiela. Po 5 šil.: Bukauskas, K. Čėsna, A. Griškėlis, A. Jankevičius, Kaspe-raitis, J. Macejūnas, R. Ragauskas, L. Vacbergas, Petys, V. Zdanavičius. Po 4 šil.: A. Budris, neišsk., A. Matulis, A. Mikailas, B. Paškevičius, P. Kuzmickienė, V. Kalvaitis, R. Špokas, B. Steponavičius. Po 3 šil.: A. Kemežys. Po 2 šil.: Anonimas, A. Bužinskis, L. Geštautas, J. Dudėnas, Kati-lius, A. Liubinas, K. Mature, V. Papeliuckienė, J. Petrašiūnas, A. Šeikis, P. Vadagas, P. Vilutis. Po 1 šil.: Stanaitis.

Visiems aukotojams sudėtomis aukomis parėmusiems Vasario 16 gimnazijai tariaime didelę padėką. Pinigai persiųsti minėtai gimnazijai į Vokietiją.

Melb. Liet. Mot. Soc. Globos D-jos Valdyba

S.L.M. SOC. GLOBOS DRAUGIJOS VISUOTINIS SUSIRINKIMAS

S.L.M. Soc. Globos D-jos visuotinis susirinkimas šaukiamas birželio 20 dieną, 1 val. Lidcombe Parapijos salėje, tuoj po pamaldų. Laiką nesusirinkus reikalingam narių skaičiui, susirinkimas įvyks po pusės valandos, ir bus skaitomas teisėtus nežiūrint dalyvių skaičiaus.

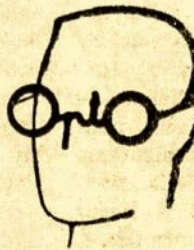
Susirinkimo darbotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas.
 2. Susirinkimo prezidento sudarymas.
 3. Pereito susirinkimo protokolo skaitymas.
 4. Pirmininkės pranešimas.
 5. Iždininkės pranešimas.
 6. Kontrolės komisijos pranešimas.
 7. Diskusijos dėl pranešimų.
 8. Naujos valdybos rinkimai.
 9. Klausimai ir sumanymai.
 10. Susirinkimo uždarymas.
- Maloniai kviečiama kuo skaitlingiausiai dalyvauti. Moterys, kurios dar neįstojusios į d-ją ir norinčios susirinkime dalyvauti ir balsuoti, galės prieš susirinkimą įstoti ir užsiregistruoti pas sekretorę, p. V. Petniūnienę.

S.L.M. Soc. Globos D-jos Valdyba

EUROPIETIS SPECIALISTAS OPTIKAS

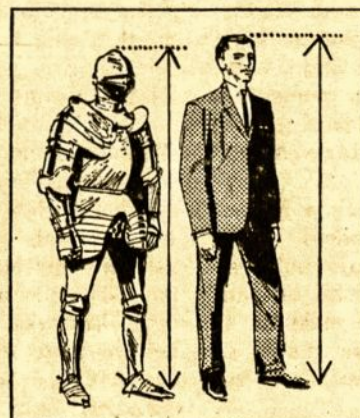
Pritaiko Jūsų akims ir parduoda visų rūšių akinus. Darbo valandos kasdien 9-18 val., šeštad. 9-13 val.
8th Floor, Capitol House, 109 Swanston St., Melb., C.I. (Priešais Melbourne Town Hall)
Tel. 63-2231

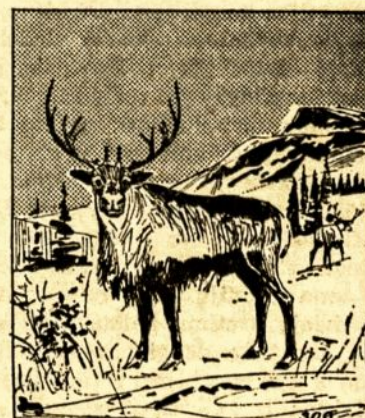
IDOMŲ FAKTAI

Amerikos padedama Belgijos gelbėjimo misija išvadavo iš Konge sukilėlių kontroliuojamų vietovių apie 2000 žmonių, kurie sukilėlių buvo laikomi įkaitais ir net bandoma masiškai išžudyti. Turimomis žiniomis Konge sukilėliai yra išžudę apie 4000 Konge elitinių darbuotojų.

Mūsų laikų žmonės išauga stambesni ir aukštesni. Palyginamai daugumas iš viduramžių išlikusių šarvų yra permaži šių dienų vidutiniškam žmogui. Savo ūgiu šiandien ypač išsiskiria amerikiečiai, kurie laikomi aukščiausiais pasaulyje. Bet ir kitų rasių žmonės paūgėjo. Šios dienos japonas yra apytikriai 4 inčiais aukštesnis už savo senelį.

Amerikos šiaurės elniai savo kudlota išvaizda gerokai skiriasi nuo elegantiškesnių europietiškių elnių. Jų yra didžiulės kaimenės visoje šiaurės Amerikoje nuo Dikčiųjų Lokų ežerų iki arktikos. Civilizacija juos stumia vis labiau į šiaurę.

KRATA NAMUOSE

NELAIKYKIME PASENUSIŲ VAISTŲ

Laikas gyvenime vaidina esminę rolę: viskas sensta — net akmenys, nekalbant apie gyvus organizmus. Bet ypač greitai sensta maistas, kurio mes palaikome savo gyvybę. Niekad nepatartina ilgai laikyti maisto, nesvarbu, ar jis būtų šviežias, ar konservuotas. Rinkoje dažnai būna senų konservų išpardavimai labai pigia kaina. Pagunda didelė nusipirkti tuos pačius konservuotus maisto produk-

tuos už pusiau žemesnę kainą, negu nuosėdų.

3) Netinkamos vartojimui tos tabletės, kurios jau ima trupėti, irti.

4) Pipetės arba švirkšteliai, kurie buvo naudojami vartojant vaistus prieš turėtas užkrečiamas ligas, gali turėti prilipusių ligos bakterijų. Juos prieš vartojant reikia arba gerai išvirinti, arba visai pašalinti.

5) Įvairūs tepalai (mostys), jeigu jose matoma atsiradusių išskirtinių dėmių arba ilgokai pastovėję pas jus, pašalinkite.

6) Įvairūs dezinfektantai, jeigu juose atsiranda drumzlių, atrodo nešvarūs, vartojimui visai netinkami.

7) Išmestinos aspirino ar disprin tabletės, jeigu jose jaučiamas ar užuodžiamas acto skonis.

8) Visi skystieji vaistai, jeigu pastebimos bet kokios bonkutės nuosėdos, kurių anksčiau nebuvo ar neturėjo būti, skubiai šalinti.

9) Vandeniio peroksidai (hidrogeno peroxide), jeigu jis neišduoda stipresnių burbulų, vartojimui netinkamas.

10) Nevartotinas ir taip vadinas „Milk of Magnesia“, jei jis susimeta į didesnius grumstus.

Ilgai stovėdami vaistai su laiku neišvengiamai pasidaro cheminiai ar molekuliniai permainai ir ne tik susenę nustoja savo gydomųjų savybių, bet dažnu atveju pasidaro nuodingi.

Gydytojai ir sveikatos institucijos pataria:

1) Išmesti pirmiausia senus receptus.

2) Išmesti visokius vaistus, kurie bestovėdami pakeitė savo spalvą arba atsirado buteliuko dugne

ANAPUS UŽDANGOS

ANYKŠČIŲ VYNAS MASKVON

Ryšių su gegužės 1-sios šventės, „Anykščių vyno“ gamykla švenčių išvakarėse buvo išsiuntusi į Maskvą 210.000 litrų 15-kos rūšių natūralaus anykštietiško vyno. Buvo pasiųsta vaisių ir uogų vynos „Birutė“ ir „Punktu-kas“, lietuviškas midus „Anykščių šilėlis“, spanguolių vynos „Svajonė“ ir kt. Sovietinės santvarkos sukakties proga numatyta gaminti dar dvi vynu rūšis: „Bal-tiją“, sumaišytą iš obuolių, juodųjų serbentų ir šermukšnių, ir „Pavasari“. Visi nauji gėrimai būsią pilstomi į originalios formos 0,75 litro talpos butelius ir penkių litrų talpos ažuolines statinaites. (E)

KOMUNISTAI SPARČIAI RUOŠIA „PASAULINĮ TAIKOS KONGRESĄ“

Komunistų įtakoje esanti Pasaulinė Taikos Taryba liepos mėn. 10 — 17 d. Helsinkyje ruošia 7-ji Pasaulinį Taikos Kongresą. Komunistai siekia, kad kongrese

dalyvautų kuo didesnis nekomunistinių organizacijų ir vad. pažangiųjų skaičius. Numatoma, kad kongrese dalyvaus iki 2.000 dalyvių. Tikimasi, kad dalyvių būsią iš 100 kraštų. Kongresui lėšų netruksta — ligišiol išlaidoms padengti jau turima 850.000 JAV dol. suma. Didesnioji išlaidų dalis skiriama kongreso dalyvių kelionės išlaidoms padengti. Kongreso pagrindinė tema: „Taika per bendradarbiavimą — gerovė per nusiginėjimą“.

Įvairiuose pasaulio kraštuose kongresą garsina specialūs plakatai. Juose iškeltos numatomų diskusijų temos: nuo atomo ginklų laisvos zonos krizių srityse, reikalingas sustabdyti daugiašalį atominį apsiginklavimą (MLF), išstumti JAV-bes iš Pietų Vietnamo. Šios trys temos ryškiai liudija, kiek minėtas kongresas giminingas oficialiajai komunistų politikai. (E)

PRAŠOME PASKUBĖTI

Ryšių su pakeliamais muitais siuntiniams Lietuvon, visus, norinčius pasiųsti siuntinius, prašome atsiųsti užsakymus iki š.m. birželio mėnesio 15 dienos. Vėliau jau reikės mokėti papildintus muitus, kurie ypatingai pasikeičia visų rūšių skarelams, megstukams, kojiniams, kilimams, užtiesalams ir kit.

Užsakymus siųsti: TAZAB & CO LTD. 22, Roland Gardens, London, S.W.7. England. (Skib.)

MOTERYS ATSILIEPKIT !

ATSISAUKIMAS Į SYDNEY MOTERIS

Sydney Liet. Moterų Soc. Globos Draugijos dabartinė valdyba baigia savo 2-metį kadenciją ir birželio 20-tą dieną, Lidcombe Parapijos salėje, tuoj po pamaldų, įvyks visuotinis D-jos susirinkimas, kuriame rinksime naują valdybą.

Mūsų draugija, berods vienintelė registruota lietuviška labdaros organizacija Australijoje su savo registruotais įstatais. Neseiniai teisininkė Gražina Biveinytė aprašė lietuvių spaudoje, kodėl naudą labdaros organizacijai būti registruotai. Iš to mes matome, kaip tai svarbu bet kokiai veiklai praveisti.

Draugija šelpia kur tik reikia, lanko ligonius esančius draugijos žinioje, pagalba teikiama nežiūrint kas jis bebūtų. Draugijos už-

simojimas gauti veltui valdiškos žemės (Crown Land) Senelių ir Poilsio Namų statymui, nėra padėta ant „lentynos“, bet visą laiką yra judinamas atitinkamose įstaigose. Niekas neina greitai, ypatingai valdiškoje įstaigoje, bet yra vilties kad sulauksime ir statysime Senelių ir Poilsio Namus.

Atsižvelgiant į visa tai, reikėtų visoms moterims rimtai atkreipti dėmesį, ir tinkamai įvertinti mūsų draugiją. Reikėtų visoms didžiutis ir norėti kartu dirbti ir gražiai bendrauti. Čia nėra draugija mažam būreliui moterų, kurios neilistamai dirbtų, bet visoms reikia jungtis ir dirbti bendrą darbą. Mūsų draugijai nuolat reikiant išteklių labdaros darbams, galim praveisti įvairių kultūrinių parengimų, kur būtų vien

O. Baužienė

S.L.M.S.G.D-jos V-bos Pirmininkė

Vertėjas

(Atkelta iš psl. 3)

rusiško laikraščio į vokiečių kalbą ir vieną rašinį iš vokiško žurnalo į rusų kalbą. Vertimai nebuvo sunkūs ir aš net buvau tikras egzaminus išlaikęs gerai.

Ir koks man buvo smūgis, kai po dviejų dienų buvo paskelbti egzaminų rezultatai: visi kiti penki mano draugai vertėjai egzaminus išlaikė, tik aš vienas neišlaikiau! Gėda ir nusiminimas spaudė ir slėgė mane. Juk visa stovykla laikė mane geriausiu vertėju, o čia, mat, neišlaikiau paprasčiausių egzaminų!

Per dieną dirbau lyg apsvaigęs ir net abejo-jau, ar beverta toliau begyventi. Nors mano draugai vertėjai žodžiais ir guodė mane, bet jų akys atrodė, tyčiojos iš manęs.

Atėjo ir gruodžio 24-ji — Kūčios. Apmaudo slegiamas nelaukiau nei Kūčių vakaro, nei pačių Kalėdų, nors visi kiti belaisviai, kiek stovyklos sąlygos leido, šventėms ruošėsi. Visų akyse ir širdyse su švenčių nuotaika atgimė tėvynės ir artimųjų ilgesys. Tik mano širdis buvo apkarstus ir išsiskyriau iš bendros nuotaikos.

Kūčių vakarą apie penktą valandą gavau įsakymą prisistatyti stovyklos viršininkui majorui Survilio.

Nuėjau. Radau majorą vieną sėdintį savo kabinete ir gurkšnojantį vodką. Pripylęs stiklą ir žodžio netardamas pastūmė jį man. Ir aš tylėdamas išgėriau. Pagaliau jis atsisuko į mane ir žvelgdamas man į akis paklausė:

— Sergi?

— Ne, atsakiau. — Tik neišlaikyti egzaminai kankina mane.

Nors ir igėręs jis atsikėlė nuo kėdės ir nušlubavo prie geležinės spintos ir čia kiek pasirausęs ištraukė vieną mašinėlę rašytą lapą ir man jį paduodamas puse lūpos ištare:

— Skaityk.

Tai buvo slaptas raštas iš Maskvos. Dabar nebeatsimenu viso to rašto turinio, bet jame buvo pasakyta, kad turį būti praveisti vertėjų egzaminai, ir juos išlaikiusius pasiųsti į vieną rytų Sibiro stovyklą, skirtą prieš švino kasyklų. Neišlaikiusius 1947 m. pradžioje paleisti iš nelaisvės ir grąžinti Vokietijon. Kitaip sakant, neišlaikyti egzaminai reikią greitą laisvę ir grįžimą Vokietijon, o išlaikiusiujų laukė tolimesnė nelaisvė ir gal net mirtis.

Majoras su neslepianiu pasitenkinimu stebėjo, kaip aš staiga supratęs apsidžiaugiau. Majorui dėkojau su džiaugsmo ašaromis. Jis irgi pa-

veiktas mano džiaugsmo paaikšino:

— Šiandien Kūčios, rytoj Kalėdos — didelė šventė. Aš vaikystėje Kalėdas švėsdavau drauge su motina ir tėvu. Jie mirė. Tu už kokių keturių savaitių būsi Vokietijoje. Pasveikink nuo manęs savo motiną!

— Bet, majore, išdrįsau paklausti — kas atsitiko su mano egzaminų darbais?

— Aš juos sudeginau! Tu, kvaili, viską atlikai per daug gerai. Parašiau tavo vardu kitus vertimus, pridarydamas daugybę žiopiausių klaidų. Net mano giminaitė mokytoja Zina erzinosi be-taisydamas. — Ir majoras pats nusijuokė.

— Bet... kodėl, majore? Kodėl mane išgelbėjai iš nelaisvės?

— Kodėl? — pakartojo mano klausimą majoras. Jo niūrus veido bruožai staiga pragiedrėjo, ir jis kiek susimąstęs man draugiškai atsakė:

— Matai — aš lietuvis! Mano senelis Zigmantas Survila dalyvavo 1863 metų sukilime ir už tai jis ir jo žmona buvo ištremti iš gimtinės Sibirą, ir apgyvendinti prie Jenisėjaus upės. Ten gimė ir augo mano tėvas Antanas Survila ir motina Agota Šakalytė — Survilienė. 1940 m. aš aplankiau savo senelio gimtinę Lietuvoje. Gražu ten, labai gražu. Kai išėjau į pensiją, apsigyvenau Lietuvoje. Ne, nelieskim čia politikos, palikim... Aš myliu Lietuvą, myliu lietuvių ir nekenčiu... — Nutilo nebaigęs sakinio Kiek patylėjęs jau kitokiu tonu pratarė:

— Jei nori greit sugrįžti Vokietijon ir pamatyti savo motiną, tai nė žodžio apie tai, ką esi čia girdėjęs. Tylėk, kaip žemė, suprantai?

Aš ir tylėjau. Mano penki draugai jau gruodžio 31 d. buvo pasiųsti į rytų Sibirą, į švino kasyklas, kur mirtis greitai. Negirdėjau, kad nors vienas būtų sugrįžęs namo.

Aš vis tylėjau net iki šiol. Jūs, mieli klubo nariai, esate pirmieji, kuriems pasipasaokauju, tikėdamas, kad dabar šioji paslaptis vargu ar kam pakenks. — Pasakojimą baigė Martynas Aušrotas.

Kiti dar suabejojo, ar taip galėjo būti, bet Martynas griežtu balsu nutraukė abejones. Visą pasakojimą atidžiai išklauses Petras pastebėjo:

— Neabejoju, ką Martynas papasakėjo, ir mane džiugina faktas, kad lietuvis lietuviui net ir neįsivaizduojamose sąlygose padeda. Ir šitas faktas mane labiausiai jaudina ir žavi!

Šios Petro minties pasigavokiti. Jauniausias amžiumi klubo narys Stasys įsiterpė:

— Martyno pasakojimo niekad neužmiršiu. Meilė ir tarpusavio pagalba turėtų visur ir visada būti mūsų santykių pagrindu.

— Teisingai, Stasy! — atsistodamas pasakiau tuo užbaigdamas šį klubo posėdį. Tą patį momentą visi sustoję užtraukė „Lietuvą, tėvynė mūsų...“

Redaguoja: Antanas Laukaitis
38 Cheltenham Rd., Croydon, N.S.W. Tel.: UJ 4988

BLOGA PRADŽIA

Šių metų žiemos krepšinio pirmenybės Adelaidės Vyties pirmoji vyrų komanda pradėjo dviem pralaimėjimais. Pirmame susitikime su Norwood komanda, atrodė, nebūsim vargo. Užsimetę kelis taškus mūsų vyrai atleido vadžias ir tikėjosi lengvo laimėjimo. Priešininkas žaidė be jokių žvaigždžių bet visuomet turėjo aikštėje penkis kovojančius žaidėjus. Pirmąjį puslaikį vyčiai laimėjo 27-24, antrame puslaikyje dar uždedami keli taškai, ir visi tikri laimėjimu. Likus kelioms minutėms mūsų vyrai veda 8 taškų skirtumu. Priešininkai deda visas, atrodo, beviltskas pastangas išlyginti rezultatą. Laikrodžiui rodant 35 sekundes dar vedame trimis taškais. Varžovai panaudoja aikštės spaudimą ir atėmę kamuolį meta. Esant 1 taško skirtumui ir likus 15 sekundžių mes turime kamuolį bet... priešas vėl nuėmė, meta, pelno du taškus ir laimi rungtynes! Mūsų, atrodė, tiesiog nenori tikėti, kad taip galėjo įvykti. Rungtynės baigtos, 44-45. Taškai: D. Atkinson 13, J. Gumbys 8, S. Lukoševičius 4, R. Daugalis 11, E. Pocius ir E. Gudelis po 4.

Antras susitikimas praikišta South Adelaide komandai 34-38 (16-16). Rungtynės buvo apylygės, bet paskutinis žodis priklausė aikštės spaudimą naudojančiai priešininko komandai. Taškai: D. Atkinson 16, J. Gumbys su S. Lukoševičium po 6, R. Daugalis 5 ir E. Pocius 1.

Antroji komanda taip pat pirmame susitikime pralaimėjo. Žaista buvo labai silpnai, nors ir priešininkas nelabai buvo geresnis. Pralaimėta 14-20 prieš Colonial Gentlemen komandą. Taškai: V. Straukas 6, J. Mikužys ir R. Jablonskis po 3 ir A. Palaitis 2. Antrą susitikimą ši komanda laimėjo, nugalėdama St. Michael's Dragons 31-6 (8-0). Taškai: J. Mikužys 16, V. Straukas 8, R. Jablonskis 5 ir A. Palaitis 2.

Jau niu iki 18 metų komanda, turinti daugumoje, svetimšalius žaidėjus, dukart pralaimėjo Vytis — Norwood 27-34 (7-12) ir Vytis — South 11-56 (2-18). Taškai: pirmame susitikime G. Andrew 13, J. Smit 12 ir T. Ford 2. Antrame susitikime G. Andrew ir T. Ford po 4 ir J. Smit 3.

Užtikrintu laimėjimu sezona pradėjo jauniu iki 16 metų komanda. Lengvai nugalėta North Adelaide, surenkant 58-27 (23-13) taškų. Žaidė ir taškus pelnė: K. Jaunutis 28, P. Kanas 14, A. Palaitis 8, A. Reivytytis 4, R. Jonavičius su P. Arlausku po 2. Antrosios rungtynės laimėtos 20-0 be žaidimo nesusirinkus priešininkų komandai.

Jauniu iki 14-kos ir iki 12-kos metų komandos turėjo po vieną pralaimėjimą ir vieną laimėjimą. Abidvi komandos galėtų pasiekti geresnių rezultatų, jeigu turėtų nuolatinį trenerį.

MERGINOS PRADEDA LAIMĖJIMAIS

Žiemos sezono žaidžia dvi Vytiečių merginų komandos. Iš antros komandos į pirmą perkelta Virga Jucytė. Šiaip komandos tose pačiose sudėtyse, tik iš pirmos pasitraukė I. Pečiulytė. Pirmoji komanda pirmas rungtynes turėjo su United Church komanda ir ją nugalėjo 28-21 (10-6). Taškus pelnė: N. Vyšniauskaitė 10, G. Krivickaitė 8, M. Šiukšterytė 4 ir M. Lapienytė su A. Krivickaitė po 2.

Antrosie rungtynės lengvai laimėta prieš Postal komandą. Rezultatai 40-12 (18-9). Taškai: N. Vyšniauskaitė 22, G. Krivickaitė 13, M. Šiukšterytė 3 ir M. Lapienytė 2.

Antroji mergaičių komanda laimėjo prieš K — Jets 20-13 (8-6). Taškus pelnė: L. Kuncaitytė 10, K. Baškutė su M. Matiukaitė po 4 ir E. Lapienytė 2. Antrosie rungtynės laimėta prieš West Adelaide 22-12 (8-4). Taškai: L. Kuncaitytė 13, K. Baškutė 4, M. Matiukaitė 3 ir R. Marcinkevičiūtė 2.

2. Antrą susitikimą ši komanda laimėjo, nugalėdama St. Michael's Dragons 31-6 (8-0). Taškai: J. Mikužys 16, V. Straukas 8, R. Jablonskis 5 ir A. Palaitis 2.

Jau niu iki 18 metų komanda, turinti daugumoje, svetimšalius žaidėjus, dukart pralaimėjo Vytis — Norwood 27-34 (7-12) ir Vytis — South 11-56 (2-18). Taškai: pirmame susitikime G. Andrew 13, J. Smit 12 ir T. Ford 2. Antrame susitikime G. Andrew ir T. Ford po 4 ir J. Smit 3.

Detroito Kovas — krepšinio meisteris

RAŠO JONAS ŠOLIŪNAS, U.S.A.

(žiūr. pradžią pr. M.P. Nr.)

Dramatiškiausiomis pirmenybių rungtynėmis tenka laikyti pusiau-baigminį Gintaro — Neo — Lituanian susitikimą. Čia laimėjimą nulėmė ištvermė. Gaila, kad Gintaras turėjo pirmame rate žaisti prieš Lituanicą. Tos rungtynės Gintarą išvargino, kai tuo tarpu neo-lituanai į aikštę išbėgo laimėję pirmame rate be žaidimo.

Jau pačioje rungtynių pradžioje neolituanų greitai prasiveržimai užklumpa pavargimo žymes rodančius gintariečius ir Neo-Lituanian išlenda 15:12 ir 25:19 primavimam. Gintaras vis tik nepasimeta ir pirmasis kėlinys baigiamas 33:27 neolituanų persvara.

Antrojo kėlinio pradžioje pailšęs Gintaras pasiūlo spartą. Neolituanai pasimeta ir Gintaras iš-

Per šių metų sporto Klubu Gražuolės rinkimo balių 1965 metų gražuole išrinkta ilgametė Vyties sportininkė Irena Pečiulytė. Antrą vietą užėmė jauna sportininkė Pietų Australijos jaunių rinktinės žaidėja Gina Krivickaitė. Trečią vietą taip pat atiteko jaunai krepšininkei Marytei Lapienytei.

Virga Jucytė švėsdama savo gimtadienį, buvo pasikvietusi visas krepšininkes ir jų vadovus pas save vaišių. Susirinkus sportininkėms ten pat kieme pažaista krepšinis ir stalo tenisas.

Šių metų Pietų Australijos krepšinio pirmenybių programos viršeliu puošia puiki Algio Ignatavičiaus nuotrauka šuolyje metant.

Vyties Klubu Valdyba suorganizavo lėšoms sukelti visus metus trukiančią savaitinę loteriją — quizą.

Sydneyje S. Lukoševičius iš Adelaidės išvyko atgal į Sydney. Dabar dar neaišku ar jisai ten paliks, ar grįš į Adelaidę.

B.N.

PŪKINĖS KALDROS

PLUNKSNINIAI MATRACAI, PAGALVĖS, LOVOS SKALBINIAI kaip ipilai ir užvalkalai 63" (160 cm.) platumo, galima gauti firmoje

ROSE

38 WASHINGTON STREET, BEXLEY, N.S.W. Phone LW 1220 Rockdale stotis.

SKYRIUS: Flemings Corner Shop, 181 Queen St., St. Marys, N.S.W. Mūsų atstovas Jus aplankys kiekvienu metu.

Prekės duodamos ir išsimokėjimui. Mes kalbame vokiškai.

SPORTO NUOTRUPOS

V. KLIMAITIS, adelaidiškis, buvęs Vyties krepšininkas, kartu su savo žmona ir prieaugliu atostogų metu lankėsi Sydneyje, kur buvo prižiūrimas ir globojamas buv. krepšinio V. Bačiulio su žmona. Paviešėjęs Sydneyje veteranas V. Klimaitis su šeima patraukė į šiaurę atsigauti ir pabuvoti garsiajame "Surfers Paradise".

DIDŽIAUSIĄ STAIGMENĄ Europoje padarė Ispanijos "Red Madrid" krepšinio rinktinė, finale nugalėjusi Sov. Sąjungos rinktinę TSKA 76:62 ir tuo laimėjo Europos krepšinio taure. Šias rungtynes Madride stebėjo apie 6.000 žiūrovų ir čia pirmą kartą po Ispanijos civilinio karo buvo orkestro sugrotas Rusijos himnas.

PRIETELIUS IŠ AMERIKOS rašo, jog įvykusios Š. Amerikos krepšinio pirmenybės (žiūr. J. Šoliūno aprašymą) buvusios tiesiog fantastinės ir jeigu iš šių varžybų būtų buvusi sudaryta rinktinė į Australiją, tai ji būtų kokių trečdaliu stipresnė už pernykštę. Daug sunkumų turėtų pakliūti į rinktinę tokie žaidėjai, kaip Jesevičius, Slomčinskas, ir Bazėnas, o Motiejūnas ir Jankauskas net neturėtų galimybės. Pasirodo, kad lietuviškas krepšinis Amerikoje auga. Mes tik tuo džiaugiamės ir sveikiname!

ŠTAI, ANĄ DIENĄ visai netikėtai patekau į Pašto Valdybos japoniško sporto varžybas, kuriose dalyvavo Japonijos vicekonsulas, Japonijos ministerijos atstovas, eilė tik užkūstų svečių ir... gana didelis būrys lietuviškų dūšių vyrų ir moterų. Gi to visos priežastimi buvo "Kovo" pirmininkas H. Meiliūnas, kuris priklauso "dži-džitsu" klubui ir su savo grupe turėjo viešą pasirodymą. Nors atrodo pirmininkas ir silpnokas, bet kai jis per kelias sekundes patiesė keturis užpuolikus, tai ir aš pagalvojau, kad tokių vyrų "Kovui" kaip tik ir reikia!

POPIEŽIUS PAULIUS VI audienčioje priimdamas sportininkus pareiškė: "Sportas gali būti labai naudinga priemonė žmogaus asmenybės išsivystymui, kas sudaro pagrindinę sąlygą darniems žmonių santykiams bendruomenėje."

KAZYS MERKIS, žinomas lietuvių šachmatininkas buvo pakviestas į Amerikos korespondencinę šachmatų rinktinę ir balandžio 1 d. pradėjo rungtynes dėl pasaulio čempiono vardo. Žaidynės užtruko apie 2-3 metus.

ADELAIDĖS SPORTININKĖS tikrai pajuto europietišką gegu-

lenda 38:35 priekin. Nuo čia prasideda žūbtinė kova dėl kiekvieno taško. Neolituanai naudoja greitį, bet Gintaras kietu gynimu atlaiko staigius puolimus. Nė viena komanda nepajėgia atsipiešti. Likus penketui minučių žaisti Gintare jaučiamas nuovargis, tačiau neolituanai nepajėgia jo išnaudoti. Vis dėl to neolituanai įsitempia pirmą 60:56 ir 68:64. Dar dvi minutės žaisti. Gintaras kovoja kaip pašėlęs. Jo gynikų tolimi metimai suranda tikslą. Laikrodis rodo 16 sekundžių. Pasekmė 76:74 neolituanų naudai. Gintaro Ciriela veržiasi ir praeina, bet teisėjas rodo, kad jis besiverždamas padaro baudą. Neolituanų kamuolys. Gintaras ir vėl spaudžia. Bazėnas pavagia kamuolį ir sufojuojamas. Viena ar dvi baudos. Trumpas aiškinimasis prie teisėjų staliuko. Bazėnas turi teisę mesti vieną baudą. Strategija aiški: pramesti kamuolį taip, kad ilgasis gintarietis po lenta (Slomčinskas ar Adzima) galėtų pakartoti. Tik taip būtų galima išlyginti, nes laikrodis rodo tik tris sekundes iki pabaigos. Bazėnas meta, pra-

meta, bet kamuolys Modestavičiaus rankose. Švilpukas ir rungtynės baigtos 76:74 neolituanų naudai. Taip krito mūsų meisteris Gintaras.

Rungtynės žaidė ir taškus pelnė: Neo-Lituanian — Šilingas 25, Modestavičius 21, Burkauskas 14, Miknaitis 14, Augius 2, Brazinskas O. Gintaras — Slomčinskas 18, Adzima 17, Ciriela 12, Jasinskas 10, Bazėnas 10, Stepanskis 7, Švelnys O.

KOVA TARP MEISTERIŲ

Antrąją varžybų dieną — sekmadienį galėtum pavadinti meisterių kovos diena. Susikibo visa virtinė buvusių ir būsimų nugalėtojų.

Pirmose sekmadienio rungtynėse susiėmė Neris — Lituanica dėl paguodos rato nugalėtojo vardo. Žaidimas buvo neįdomus, nes ne daug kas jaudinosi, kas taps šio rato meisteriu. Laimėjo Lituanica 86:71 (40:38). Šiose rungtynėse buvo malonu stebėti Jesevičių, kuris labai puikiai pasirodė pelyndamas net 32 taškus. Neris eilėse darbovisi Varnas, įmesdamas 23 taškus.

Toliau rungtynės dėl 3 — 4 vietos. Tai pereitų metų baigmės dalyvių pakartojimas. Kova tarp Aušros — Gintaro buvo neįtempta, tik įdomi. Škart Aušrai pasisekė atsikrėsti už pernykštį pralaimėjimą. Gintaras žaidė apsnūdusiai ir todėl Aušros greitakojis Gudas bei taiklieji šauliai Stanuilis ir Sedlickas neturėjo vargo nunginkluoti Gintaro aukštaūgi gynimą po lentomis. Slomčinskas nerodė noro per daug kietai kovoti, o Adzimai trūko kvapo. Visą pirmąjį puslaikį pirmavęs Gintaras antroje žaidimo pusėje pradėjo pėsčiomis vaikščioti ir Aušrai teko trečioji vieta 102:99 (56:46) pasekmė. Taškai. Aušra — Stanuilis 37, Sedlickas 19, Skienynas 17, Zentinis 15, Gudas 14; Gintaras — Slomčinskas 24, Ciriela 22, Stepanskis 18, Bazėnas 13, Adzi-

"VARPO" ŽINIOS

"Varpo" Valdyba naujai persiskirstė pareigoms:

Pirmininkas O. Baltrušaitis, vice-pirm. G. Žvinakis, sekr. N. Maliauskaitė, kasin. A. Baltutis, ūkio. ved. P. Dranginis.

Pasiskirstymo posėdžio metu vėl iškilo klausimas apie sportininkų švarkus. Praeitais metais švarkai buvo užsakyti, depozitas įmokėtas, bet laiku atsiimtas, nes dingo siuvėjas "Frankis". Šitais metais tikimės, kad siuvėjas nepabėgs, ir kad XVI Sporto šventėje Geelonge, "Varpas" turės naujus švarkus. Pusę kainos už švarkus primoka Sp. Kl. valdyba, ir švarkai liks sportininko nuosavybė.

★

Melbourne lankėsi Tėv. J. Borevičius, S.J., buvęs Org K-to narys, pirmutinei išvykai Š. Amerikos Liet. Krepš. vizitui į Australiją. Viešo atsisveikinimo metu, Tėv. J. Borevičiui "Varpo" vardu O. Baltrušaitis, J. Bladzevičiūtė ir A. Milvydas įteikė atsiminimui mažą dovanėlę, padarytą iš sukljuotų bumerangų, kuri sudarė įspūdį lietuviškos kopytelės. Vėliau visa Sporto valdyba buvo pakviesta į oficialius atsisveikinimo su Tėv. J. Borevičium pietus.

j.

SVEIKINIMAS

IŠ ŠIAURĖS AMERIKOS PABALTIEČIŲ PIRMENYBIŲ

Gegužės 15-16 dienomis Čikagoje įvyko Š. Amerikos Pabaltiečių pirmenybės, iš kurių geriausius linkėjimus "Mūsų Pastogės" Sporto Skyriaus skaitytojams rinktinės vardu atsiuntė Australijoje viešėjęs žurnalistas P. Petrutis.

Vyrų krepšinio rezultatai: Lietuvų Vid. Vak. rinktinė — Latvių rinktinė 113:98. Lietuvų rinktinė — Latvių rinktinė 138:82.

Sveikiname pasirašė: Valdas Adamkavičius, Jonas Šoliūnas, Viktoras Memėnas, Pranas Čekauskas, Algis Varnas ir Lary Jesevičius.

GUANTANAMAS TURI SAVO VANDENĮ

Guantanamo Kuboje saloje pastatytas už 10 mil. fabrikas, kuris iš jūros vandens gamina geriamą vandenį. Dabar sala daro nepriklausoma nuo Kubos. Anksčiau vandenį gaudavo iš Kubos vamzdžiais ir mėnesiui mokėjo po 14.000 dol. Guantanamo virto dabar amerikiniu miestu su 8,300 gyventojų. Dar 1964 pradžioje darbininkų iš Kubos atvykdavo 2261, dabar jų liko tik 561 ir apsigyveno pačiame Guantanamo. Reikalingus darbininkus atsigabena iš Jamaicos.

MES JAU PADARĖME EILĘ PAMINKLŲ MIRUSIEMS JOSŲ BENDRUOMENĖS NARIAMS!

L. PAGES

MONUMENTAL MASON,

10 RAILWAY STREET, LIDCOMBE — TEL. YX 8781 — sąžiningiausiai pagamins Jūsų užsakytąjį paminklą mirusiajam gimnazičiai ar draugui pagerbti.

ma 9, Jasinskas 9, R. Slomčinskas 4.

Baigminės rungtynės tarp Detroito Kovo ir Čikagos Neo-Lituanian buvo vienos geriausių mūsų krepšinio istorijoje. Prieš Kovo komandą, nusagstytą žvaigždėmis, neolituanai pastatė greitį, komandinį susižaidimą, kovos dvasią ir ryžtą kovoti ligi paskutinės sekundės.

Jau pačioje pradžioje neolituanai pasiūlo spartą. Kovas bando gintis Čekausko tolimalais metimais bei Skaigirio pakartojimais, bet nė vienas nesiseka. Neolituanai, žaisdami be šilingo, kuris nesusėjo grįžti iš namų, gali išvystyti spartą, nes visos vienetas yra tikra spraktukų kompanija. Be to, Miknaitis žaidžia žavėtina, Modestavičius kovoja kaip lūtas, o Burkauskas bombarduoja iš toli. Vis dėl to Kovas neolituanų entuziastingą žaidimą atsveria savo didesne patirtimi ir ūgiu. Be to, Kovas turi ir Čekauską, kurio niekas nepajėgia sustabdyti. Ir taip pamažėl Kovas prisiveja neolituanus ir kėlinį užbaigia kuklia 47:46 persvara.

Antrame kėlinyje ir vėl vyksta pašėlusio kova dėl kiekvieno taško. Neolituanams padeda grįžęs šilingas, tačiau Modestavičius, gavęs ketvirtą baudą žaidžia atsargiau, kas Čekausko su Skaigiriu puikiai išnaudojama. Neolituanams trūksta pakartojimų iš po lentos, ne saugius neįkerta didžiųjų Dzikio ir Montrės, o gnyne Burkauskas, turbūt sužinojęs, kad ir vėl nepateko rinktinė, nerodo jokio entuziazmo. Vis dėlto galingasis kovas turi dirbti kaip pašėlęs, kol pagaliau parklupo ryžtinguosius neolituanus. 106:97

Tai buvo atmintinos baigminės rungtynės. Pirmą kartą istorijoje pamatėme puikius komandinius derinius, abiejų vienetų ryžtas laimėti buvo neapsakomas. Kovas yra vertas meisterio vardo, bet neolituanai dėl savo puikaus pasirodymo buvo verti Kovo varžovai.

Baigminės rungtynės žaidė: Kovas — Čekauskas 29, Skaigiris 29, Butka 19, Dzikas 18, Montrė 10, Alantas 1; Neo-Lituanian — Modestavičius 28, Šilingas 22, Burkauskas 21, Miknaitis 20, Augius 6, Brazinskas O.

PASTABOS, PASTABĖLĖS

Geriausias šių pirmenybių penketukas? Štai: Čekauskas, Skaigiris (Detroito Kovas), Stanuilis, Sedlickas (Toronto Aušra) ir Modestavičius (Čikagos Neo-Lituanian). Be to, gerai pasirodė ir Butka, Miknaitis, Burkauskas, Gudas, Varnas, J. Grigaitis, Slomčinskas, Ciriela bei Jankauskas, Šilingas ir Adzima.

Per varžybas šeštadienio vakare buvo susirinkę buvę "australiečiai". Prisiminėme anas gražias dienas, praleistas Australijoje, pasidalinome įspūdžiais pasiskundėme dėl moteriškų širdžių neištikimybės.

Pobūvis buvo pradėtas, žinoma, "Waltzing Matilda" daina, toliau kėlėme tostus už Australijos lietuvių (ypač už ištikimas moteris!) bei dainavome šilingo pamėgtą dainą "Eisim, broleliai, namo...". Buvo susirinkę daugumas žaidikų; trūko tik Jankausko, Motiejūno. Be žaidikų pobūvyje dalyvavo ir kiti "australiokai" — Memėnas, Grybauskas, Dr. Gaška ir Bulionis. Prie mūsų susibūrimo prisidėjo ir buvę Pietų Amerikos išvykos dalyviai: Skaigiris (šių pirmenybių geriausias žaidikas), Šimkus, Žvinakis, Švelnys. Mūsų populiariausiajam Pranukui įteikėme dovaną — pieno stiklinę, kurią jis turėjo išgerti. Ir aš ten buvau, alų midų gėriau...

Taip prabėgo dvi neužmiršamos Detroito dienos. Po keletos savaičių daugumas dalyvių rinksis Čikagoje šio sporto sezono uždarymui — Pabaltijo sporto žaidynėms. Apie tai vėliau — — —

POPULIARIAUSIAS

SCOTCH WHISKY

Macnish

Plačiai paplitęs SKANDINAVŲ KRAŠTUOSE dabar jau gaunamas ir Australijoje. Sydneyje reikalaukite pas M. PETRONI, 152 Liverpool Rd., Enfield Tel. 74 5727

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

MELBOURNE

MELBOURNO BALŲ KOMITETAS

Šiais metais Melbourne Balų Komitetui pirmininkauja Esty bendruomenės pirmininkas Mr. M. V. Ots. Lietuvius komitete atstovauja Apylinkės Valdybos pirmininkas A. E. Liubinas ir Apylinkės Valdybos kvietimas, jam maloniai sutinkant, p. Vladas Jakutis.

I. A.

TRAGISKŲJŲ IVYKIŲ MINĖJIMAS

Birželio įvykių minėjimą Melbourne šiais metais rengia Balų Komitetas. Minėjimas įvyks birželio 17 d. 8 val. p.p. Assembly Hall, 156 Collins St., City. Kalbės Mr. Wentworth MHR ir Senatorius McManus. Minėjimo meninėje dalyje lietuvius atstovaus Melbourne Dainos Sambūris vadovaujamas p. A. Čelnos. Smulkesnės dienos programa bus pranešta vėliau.

Melbourne Apylinkės Valdyba jau dabar kviečia visus tautiečius pajusti gyvą pareigą šiame minėjime skaitlingai dalyvauti.

I. A.

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMAI

Senieji namai parduoti — nauji dar neįgyti. Tačiau tai nereiškia, kad nieko nedaroma. Klubo Taryba apžiūrėjo daug pastatų ir žemės sklypų, bet ne dėl jos kaltės, nei namai nei sklypas dar neįgyti. Apstotą prie namų, esančių St. Kildoje, prie pat jūros kranto (skersai gatvės perėjęs gali išsimaudyti jūroje). Namai mūriniai — dviejų aukštų: 8 kambariai, tame skaičiuje didelis Milk Baras, o be to, talpus buv. garažas iš kurio įmanoma, kiek darbo ir lėšų įdėjus, padaryti mums pakankamo dydžio salę.

Klubo Taryba jau įmokėjo depozitą ir laukia atitinkamų valdžios įstaigų leidimo.

I. A.

MELBOURNO APYLINKĖS 15 METŲ SUKAKTIS

Šiais metais sueina 15 metų, kada Australijos Lietuviai Draugijos Melbourne Skyrius persiorganizavo į Australijos Lietuvius Bendruomenės Apylinkę. Tai bene pirmoji suorganizuota apylinkė visame pasaulyje išskyrus Vokietiją, kur jau anksčiau buvo suorganizuotos apylinkės tremtinių stovyklose).

Šios sukakties minėjimą Apylinkės Valdyba numato sujungti su rugsėjo 8 d. Tautos Švente. Tai būtų Tautos ir Bendruomenės Šventė. Taip pat numatoma išleisti specialų sukaktuvinį Melbourne Mūsų Pastogės numerį. Šios sukakties minėjimas yra visų melburniečių reikalas, todėl, jei

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Gerb. Redaktorium,

Paskutiniame Krašto Tarybos suvažiavime Melbourne studentai iškėlė mintį, jog reiktų dėti pastangų, kad australų švietimo valdybos užsiskaitytų lietuvių kalbą "matriculation" ar "leaving" egzaminuose. Kitos tautybės tai įstengė praversti. Antai, olandų kalba Viktorijoje užskaitoma lygiom teisėm su prancūzų ar vokiečių.

Iki šiol varčiau "Mūsų Pastogės" puslapius laukdam, kada gi mūsų apylinkės valdybos imsis šio žygio, bet veltui. Radau daug raudojimo dėl jaunimo ir lietuvių kalbos, bet šito klausimo niekas net nepaminėjo. Kodėl? Argi gali būti geresnis akstinas jaunimui, kuris gimęs ir augęs čia ir kuris nesiduoda sugraudenamas sentimentais apie tolimą tėvynę ir jos nepažįsta? Kuo atremti klausimą: "Kokia man nauda iš tos lietuvių kalbos?" Atsakymas galėtų būti labai paprastas — tau ją užskaitys egzaminuose!

Be abejo, ne vienas sakys, kad mums lietuvių kalba tokia šventai, jog tokie materialiniai sumetimai jos besimokant net negali būti prieleidi. Bet sakysite, kiek mums padėjo idealistiškas atsinėjimas į šį reikalą? Mūsų spauda parodo labai aiškiai, kur šiandien stovim. Galų gale sakoma, kad kai kurie tėvai nėra suinteresuoti mokyti savo vaikų lietuviškai, girdi, perkraus juos darbu. Aukščiau minėtas argumentas galiotų ir tokiems tėvams.

Žinant valdžios įstaigas ir jų vikrumą reikia manyti, kad daug vandens nutekės, iki šiuo klausimu kas nors paaiškės, todėl jau dabar laikas apylinkių valdyboms daryti užgyių šiuo reikalu.

D. Čibirionė, Renmark

kas turėtų kokių sugestijų, prašoma pasiūlyti Apylinkės Pirmininkui p. A. E. Liubinui ar kitiems valdybos nariams.

I. A.

ADELAIDE

ISVEŽIMŲ MINĖJIMAS ADELAIDEJE

Adelaideje birželio išvežimų minėjimą rengia Balų Taryba, vadovaujama p. J. Lapšio. Minėjimas įvyks birželio 13 d. (sekmadienį) šia tvarka: 11 val. pamaldos lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje. 3 val. p.p. vainiko uždė-

KIEK AŠ SUŽINOJAU!

Gegužės 20 d. vakare solistė p. Genovaitė Vasiliausienė lietuvių liaudies dainų rečitalį davė per Adelaidės 5 CL valstybinę radijo stotį.

Anąsyk nugirdau pasikalbėjimą tarp Bankstowno savaitgalio mokyklos vedėjo p. B. Genio ir Mūsų Pastogės redaktoriaus. Jiedu kalbėjosi apie šiuo metu keliaujančius po pasaulį Australijos lietuvius. B. Genys, kuris jau antrą dešimtą metų pradėjus beadvadovaudamas mokyklai, ir sako: "Žinai, redaktoriau, ir mudu gal kada paklausim, kai tu praturtėsi iš Mūsų Pastogės, o aš iš mokyklos!"

Melbourne jau seniai nebėra Lietuvių Namų. Bet tegu Valdyba užmiršta visą reikalą ir tegu seka jaunimo pavyzdžiu ir naudoja Geelongo Liet. Namais. Melbourne jaunimas ilgai išlaikė be namų, bet paskutiniu laiku nebuvo galima rasti patalpų tautinių šokių repetitijoms. Taip "Klumpakojų" grupė ėmė ir pasuko į Geelongą...

Dažnai nusiskundžiam, kad mūsų kultūrinuose parengimuose dalyvauja nedidelis skaičius žmonių. Panašiai yra ir kitur. Antai Čikagoje, kur lietuvių procentas palyginus su Sydneyje, yra nepalyginamai didesnis, ir specialią profesoriaus paskaitą apie meilę šeimai klausytojų tesusirinko apie 50. Nors mūsų čia yra apie 3.000 iš dviejų milijonų miesto, bet parengimai visados yra gauseni, išskyrus aną šeštadienį Bankstown Liet. Namų Valdybos rengtą jaunimo vakarą, kuriame dalyvavo apie dešėtkas "jaunuolių" virš 50 metų amžiaus.

Brisbaniėtis P. Mališauskas Sydneyje vieši atvykęs tarnybinių reikalais. Netrukus jį pasiekė ir žinomas Brisbanės lietuvių veikėjas kultūrininkas K. Stankūnas su žmona. Jiedu atostogaudami pasuko į pietus ir paskutinė stotis — Sydney. Sustoję pas p.p. Laukaičius Auburne jie ta proga dairosi po Sydney ir lanko savo senus pažįstamus. Buvo užsukę ir į Mūsų Pastogės redaktoriaus lūnelę, kuris kaip tik tuo metu lopė savo lūšnos stogą.

Gegužės mėnesio mokyklų atostogų metu sydneyje Reisių vaikų atostogas leido pas p.p. Didžiū Melbourne.

REDAKCIJA PRIMENA

Pakartotinai primename, kad Mūsų Pastogę spausdinama ketvirtadieniais ir baigiama penktadieniais. Visa medžiaga — korespondencijos, straipsniai, pranešimai, skelbimai redakcijai turi būti pateikti vėliausiai iki trečiadienio. Trumpi pranešimai priimami sekančiam numeriu iki ketvirtadienio vakaro. Vėliau gautoji korespondencija vien techniškai neįmanoma paskelbti artimiausiam numeriu ir turi būti atidėta vėliau.

Kajkurie skaitytojai ar bendradarbiai laikraščiu skirtą medžiagą siunčia Mūsų Pastogei pašto dėžutės adresu ir dažnai, kol toji medžiaga pereina per administracijos rankas, redakciją pasiekia pavėluotai. Prašome mielus bendradarbius spausdinimui skirtą medžiagą siųsti tiesiai redakcijos adresu.

M.P. Redakcija

PRIMENAME METRAŠTĮ

Prieš trejetą metų pasirodęs Australijos Lietuvius Metraštis baigiamas išplatinti ir tėra palikusių labai ribotas skaičius egzempliorių Nors daugumas Australijos lietuvių ir turi jį įsigyti, bet esame tikri, kad daug kas nesuspėjo įsigyti. Tai yra Australijos lietuvių kūrimosi ir veiklos istorinė knyga, kurią užjūrio lietuvių spauda labai aukštai įvertino ir net laiko pavyzdiniu veika-

limas prie karių paminklo North T-ce. 3.30 val. p.p. minėjimas Adelaidės Town Hall. kur pagrindiniu kalbėtoju bus Sir. Baden Pattinson, KBE, LLB, 12 metų išbuvęs Pietų Australijos švietimo ministru. Iš lietuvių minėjimo programoje dalyvauja solistė G. Vasiliausienė ir V. Šimkaus diriguojamas Lituanian choras.

Adelaidės valdinė radijo stotis (5CL) apie rengiamą minėjimą jau paskelbė apibūdinant kas minima ir kokia tragedija ištikusi Pabaltijo tautas. Paskelbimas bus prieš minėjimą dar kartojamas.

Būsimoji lietuvių žvaigždė — po pereitų metų suvažiavimo daugeliui Australijos lietuvių pažįstamas (ypač melburniečiams!) kylančias dainininkas Gintaras Kalpokas aną savaitę lankėsi su reikalais Canberroje ir prieš grįžtant namo dar praleido keletą dienų Sydneyje.

Keista, kai Mūsų Pastogės administratorius pastaruoju metu pastebėtas vaikštas pėsčias arba judas valdiškomis susisiekimo priemonėmis. Paklaustas, kas atsitik o, jis tik numoja ranka: "Neklauskite manęs, klauskite šunau!"

Aname Mūsų Pastogės numery paskaitęs jaunųjų pasisakymus jaunimo kongreso reikalais, stebiuosi, kodėl mūsų jaunieji tvatia vyresniuosis, lyg šie neleistų jiems būti jauniems. Mano laikais jaunieji nerėsi iš kailio ir seniams komandavo. o dabar jaunimas verkšlėna: ar leisite mus į kongresą, ar paremsite, ar kelionei sumuštinių įkrausite? Niekad neabejoju jaunimo polėkiams. bet dabarties mūsų jaunimas didelio veržlumo taip ir nerodo.

Teko pereitame M.P. numery skaityti, kad ateinantį sekmadienį (birželio 6 d.) 4 val. p.p. Dainavoje šaukiamas numizmatikų ir filatelistų susirinkimas. Jeigu turėčiau nors vieną surūdijusią kapeiką, gal ir aš galėčiau prie jų prisidėti.

Kanadoje ateiviai greitai prisitaiko prie vietos sąlygų ir patogiai įsikuria, išskyrus angus, kurie atvykę ir kiek laiko pabuvę greit grįžta namo.

Nors šiaurės Amerikoje Prancūzijos prezidentas C. de Gaulle ir labai nemėgstamas, bet niekas negali nuvertinti jo, kaip valstybės vyro ir politiko: jo valdymo metu Prancūzijos piniginis vienetas frankas yra vienas iš tvirtiausių valiutų Europoje, krašto eksportas padvigubėjo, vietos pramonė gerokai pašoko ir bendrai Prancūzijoje jaučiamas politinis stabilumas.

Šiaurės Amerikoje gyvai svarstoma, ar teisinga atleisti į pensiją sulaukusius 65 m. amžiaus žmones iš darbo: daugumas iš jų yra pajėgūs pilnai dirbti, yra kvalifikuoti darbininkai ir jų atleidimas iš darbo esąs grynas valstybei nuostolis. Ar nėra tas klausimas aktualus ir Australijoje?

Prancūzijoje neseniai įvyko pasikėsinimas prieš prez. de Gaulle. Numatytoji bomba laiku pašalinta. Šeši pasikėsinotojai suimti.

Rusija ir komunistinė Kinija pasirašė sutartį, pagal kurį bus vykdomas kultūrinis abiejų kraštų bendradarbiavimas. Ar tik neįmanoma prie ideologinio bei politinio susitarimo?

lu. kaip turėtų būti leidžiamos tokios apimtys knygos.

Dar kartą primename bendruomenės nariams, kad šio metraščio galima įsigyti ALB Krašto Valdyboje (Box 4558, G.P.O. Sydney, N.S.W.) prisiunčiant £3 arba tiesiog kreipkitės į Mūsų Pastogės Redakciją. Paskubėkit, nes greit galime pritrūkti.

Pranešimai

PRANEŠIMAS SPORTININKAMS

Pranešame Sydney lietuvių sportuojančio jaunimo žiniai, kad stalo teniso treniruotės, anksčiau numatytos antradieniais, dabar vyks trečiadienių vakarais nuo 7.30 val. Bankstowno "Dainavos" salėje. Prašome įsidėmėti, ne antradienių bet trečiadienių vakarais. Šios sporto šakos treneris yra V. Binkis.

ŠVIESA JAUNIMO KLAUSIMAIS

Birželio 5 d. mažojoje latvių salėje (32 Parnell St., Strathfield) Sydney "šviesa" rengia įdomias diskusijas pasaulio lietuvių jaunimo kongreso tema. Parengime oficialiai kalbės: D. Labutytė, J. Kolakauskaitė ir Vytenis Šlogeris. Toliau vyks parengimo dalyvių pasisakymai diskusine forma. Visi šviesos bičiuliai ir ypač Sydney lietuvių jaunimas, kviečiami šiame aktualiaame parengime gausiai dalyvauti. Pradžią 6.30 val. vak.

Valdyba

NAUJA BANKSTOWNO APYLINKĖS VALDYBA

Gegužės 16 visuotiniame apylinkės susirinkime išrinktoji valdyba taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas E. Slonskis, vicepirm. A. Makaras, išdininkas P. Sakalauskas, sekretorius K. Stašionis ir narys kultūros reikalams Jonas Ramanauskas.

Pereitame numery p. B. Daukus pasigedo Kr. V-bos darby plane. pasisakymo Lietuvos laisvinimo klausimu. Bet juk šis uždavinys įrašytas B-nės statute! Argi kiekvieną kartą kalbant apie veiklą reikia kartoti ir statuto paragrafus?

Atsimenate pernykštį Amerikos lietuvių krepšininką Andrių Adžimą? Neseniai jo tėveliui mirus jis pats pasidarė laidotuvių direktorium ir turi daug darbo tėvą paliktae biznyje, tačiau vistiek tebelešia krepšinį, tik dabar jam kiek sunkiau ištrūkti.

Ku-ka

PRANEŠIMAS

Sydneyje studentų ateitininkų būrelis metinis susirinkimas įvyks birželio 6 d. 1.30 val. p.p. 58 Sixth Ave., Berala.

Darbotvarkė: 1) kun. P. Martuzo pokalbis apie ateitininkų ideologiją, 2) valdybos pranešimas, 3) naujos valdybos rinkimai, 4) klausimai ir sumanymai

Visi nariai ir susidomėjusieji įstojimu į būrelį asmenys kviečiami dalyvauti.

Būrelio Valdyba

RENGIASI JAUNIMO KONGRESUI

Paskutiniame Krašto Valdybos posėdy buvo gyvai svarstyta pasaulio liet. Jaunimo Kongreso reikalai ir sutarta birželio 14 d. 3 val. p.p. Bankstown Liet. Namuose šaukti jaunimo organizacijų atstovų ir pavienių jaunųjų pasitarimą siekiant sudaryti organizacinį komitetą, kuris rūpintųsi Australijos liet. jaunimo delegacijos pasiuntimu į pasaulio liet. jaunimo kongresą.

NEWCASTLE

METINIS ATEITININKŲ PARENGIMAS

Newcastle moksleivių atk. Vytauto Mačernio kuopa šeštadienį, birželio 5 d. 7 val. vakare, Transport salėje, Hamiltone, rengia šaunų vakarą su šokiais. Programoje įdomūs Wollongong. Šokiams gros geras orkestras. Visi maloniai kviečiami ir laukiami, ypač svečiai iš Sydneyje.

MALDOS

APASTALAVIMAS

Jo Šventybės popiežius Paulius VI Maldas Ap. mariams birželio mėnesiui skyrė sekančias intencijas:

Bendrąją — Kad Kristaus tikėjimo pilnatvę vėčiau padėtų siekti krikščionių susivienijimo, negu jį traukdyt.

Misijų — Kad gerai paruošti auklėtojai pilnutiniai pasiųstų jaunuojuose paruošimo darbams. Paminėtomis intencijomis gali pasinaudoti ir Gyvojo Rožinio nariai.

WOLLONGONG

Sekantčios pamaldos Wollongongo ir apylinkės tautiečiams bus laikomos birželio 6 d. — Sekminėse — 5 val. p.p., šv. Pranciškaus Ksavero katedroje, Wollongonge. Išpažinčių bus klausoma nuo 4 val. prieš Mišias.

Kun. S. Gaidelis S.J.

Buvusią "AUŠROS" tunto skautę

EDĄ KYMANTAITĘ ir

p. LEOPOLD SUITZ

sukūrusius šeimos židinį sveikina ir gražaus gyvenimo linki

"Aušros" Tuntas

AUŠROS TUNTE

REMKIME SKAUTUS

Matyti uniformuotus lietuvius skautus sydneyje yra dažnas reiškinys. Juos stebime besigrupuojančius sueigoms kas antrą sekmadienį, o mūsų tautinėse ir kitose šventėse jie dalyvauja organizuoti.

Kažin ar yra kas savęs klausęs: "Kaip atrodytų mūsų didžiosios šventės be skautų? Kas primintų

mums taip išpūdingas eisenas Lietuvoje?"

Kitos Lietuvoje veikusios organizacijos išnyko, tik skautai, vis papildomi lietuvių vaikais, dar laukosi tvirtai. Kad jie ir toliau galėtų laikytis (vienintelė mūsų uniformuota organizacija) jausime pareigą juos paremti. Geriausia proga yra dabar, kada patys skautai tos paramos prašo.

Sydneyje

SKAUTŲ VYČIŲ SUEIGA

Gegužės 19 d. skautai vyčiai, vad. ps. A. Alčiausko, būrelis sueigoje dalyvavo visu 100 proc. Sueigoje aptarti einamieji reikalai, būrelio veikla tunte ir kt. Sekanti sueiga numatyta birželio 13 d.

PRADĖTI SKILTININKŲ KURSAI

Gegužės 15 d. Br. Žalys (kurso vedėjas) pradėjo tunto skiltininkų kursą. Pradžioje duota teorijos — buvo aiškinta skiltelių sistema, toliau ps. A. Alčiauskas pravedė mazgų pakartojimą, o vėliausiai patys kursantai iš vietoje sudarytų skiltelių turėjo sueigą. Skautų skilties sueigą pravedė A. Sankauskas, skaučių — psl. L. Apinytė.

LIETUVIAI

KAS YRA TAS JAUNIMO CENTRAS ČIKAGOJE?

Dažnai žinutės užtiknė T. T. Jėzuitų Namuose Čikagoje minimą Jaunimo Centrą. Kas jis toks? Čikagos lietuvių bendruomeninių namų neturi. Dauguma kultūrinės lietuvių veiklos vyksta prie lietuviškų parapijų. Po paskutinio karo lietuviai jėzuitai pastatė savo namus ir juose, rodos, Tėvo Borevičiaus iniciatyva, įsteigtas Jaunimo Centras, kuriame yra trys salės, 8 klasės lituanistikos mokyklai ir susirinkimams, du klubai, dvi didesnės patalpos žaidimams ir šokiams, virtuvė, drabužinė ir skaitykla. Didžioji salė turi 775 sėdimas vietas. Čiurlionio galerija — 500 vietų. Čia prisiglaudusi Čikagos aukštesnioji Lituanistikos mokykla (250 mokinių), Pedagoginis Lituanistikos Institutas. Lietuvių Opera, Čiurlionio Galerija, Menininkų klubas, Filatelistų Sąjunga, scenos darbuotojų sąjunga, Pasaulio Lietuvių Archyvas ir visa

eilė kitų organizacijų, kaip skautų būklas, ateitininkų ramovė ir kt. Žodžiu, šis Jaunimo Centras yra Čikagos lietuvių kultūrinio gyvenimo širdis.

Belgijoje tebegyvena apie 300 lietuvių įvairiose vietovėse. Jie didesniems šventėms ar progoms susirenka į Liežą. Palyginus, visi šio krašto lietuviai yra paprastai darbininkai, neturi žymesnių intelektualų, tačiau gilūs ir jautrūs patriotai.

Kanadoje "Nepriklausomos Lietuvos" leidykla baigia įspausdinti ofsetine spausdinimo mašina, su kuria galės spausdinti ne tik lietu. žurnalus, bet ir knygas prieinama kaina. Belieka leidyklai įsigyti lietuviškus rašmenis ir darbas prasidės.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse veikia 52 lituanistinės mokyklos. Jose dėsto 180 mokytojų ir mokosi virš 3.000 mokinių.